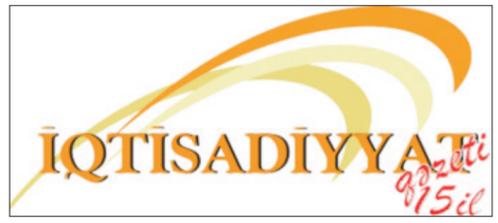

Şirkətlər üçün
alternativ maliyyələşmə
mənbəyi - istiqrazlar

Ramiz Mehdiyev: "Vətənpərvərlik, milli
dövlətçiliyə sədaqət, milli maraqlar uğrunda
prinsipiallıq KİV-lərin fəaliyyətinin başlıca
elementlərini təşkil etməlidir"

SƏH. 2 | LAYİHƏ

SƏH. 3-4 | KİV

İqtisadi qüdrətiniz naminə!

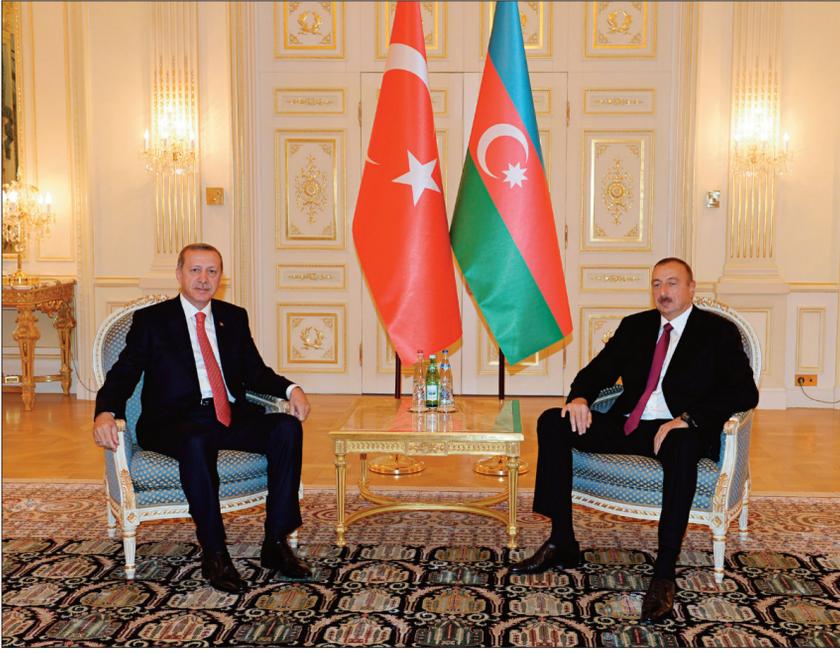
İQTİSADİYYAT

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq əlaqələri inkişaf edir

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan sentyabrın 3-də Azərbaycan Respublikasında rəsmi səfərdə olmuşdur.

Rəsmi qarşılama mərasimindən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın təkbətək görüşü olub.

Görüşdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında strateji əməkdaşlığa əsaslanan iktərəfli münasibətlərin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb. Bu səfərin ölkələrimiz arasında dostluq əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi işinə xidmət edəcəyi bildirilmiş və münasibətlərimizin bundan sonra da daim yüksələn xətlə inkişaf edəcəyinə əminlik ifadə olunmuşdur.

Görüşdə iktərəfli, beynəlxalq və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Sentyabrın 3-də təkbətək görüş başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olmuşdur.

Sentyabrın 3-də geniş tərkibdə görüş başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti

Rəcəb Tayyib Ərdoğan mətbuata birgə bəyanatlarla çıxış etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən sentyabrın 3-də ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın şərafına rəsmi ziyafət verilmişdir.

Dövlət başçıları ziyafətdə çıxış etmişlər.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev demişdir:

- İndi isə biz çox xoş bir mərasimdə toplaşmışıq. Mənim əziz qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğan 11 ildir ki, Türkiyəni inamla idarə edir. Biz Azərbaycanda Türkiyəni çox sevirik. Azərbaycanda elə bir insan tapılmaz ki, Türkiyəni öz doğma vətəni kimi sevməsin. Ona görə biz Türkiyənin uğurlarına öz uğurlarımızı qədər sevinirik.

Son 11 il ərzində Türkiyə çox böyük və şərəfli yol keçmişdir. Bunun da bir səbəbi, daha doğrusu, bir səbəbkarı var - mənim əziz qardaşım. Biz hamımız yaxşı bilirik ki, əziz qardaşım hakimiyyətə gələndə Türkiyənin vəziyyəti o qədər də ürəkaçan deyildi. İqtisadi, siyasi böhran yaşanırdı, Türkiyə böyük

borc içində idi, beynəlxalq maliyyə qurumları müəyyən dərəcədə öz iradəsini ortaya qoyurdular, diktə edirdilər. Rəcəb Tayyib Ərdoğanın sayəsində, onun fəaliyyəti nəticəsində iqtisadiyyatda bütün xoşagəlməz hallara son qoyulmuşdur və Türkiyə inamla inkişaf etməyə başlamışdır. Bu gün iqtisadi inkişaf baxımından Türkiyə ön sıralardadır. Bir neçə il bundan əvvəl dünyanı, Avropanı böhran bürümüşdü - iqtisadi, maliyyə böhranı. Bu böhran Türkiyəyə heç bir təsir etməmişdir. Çünki Türkiyə hökuməti xalq tərəfindən dəstəklənən düşünülmüş iqtisadi siyasət aparmışdır. Türkiyə bu illərdə "Böyük 20-lər" in üzvünə çevrilmişdir. Bu, tarixi nailiyyətdir. Türkiyə dünyanın aparıcı ölkələrini birləşdirən klubda ön sıralardadır. Bu da, göydəndüşmə deyil. Bu, gündəlik fəal işlərin nəticəsidir. Bu gün Türkiyənin xarici siyasətlə bağlı uğurları göz qabağındadır. Türkiyə indi nəinki bölgədə, eyni zamanda, dünyada gedən proseslərə öz təsirini göstərir, dünya miqyasında bir gücə çevrilmişdir. Əlbəttə ki, bütün bu işlərin görülməsində birinci rol mənim əziz qardaşım Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan və onun yardımçıları, komanda üzvləri oynamışlar.

SƏH. 2

Bioloji Təbabət Klinikası Almaniya - Azərbaycan

Üstünlükləri:

- Özü-nü bərpa və müdafiə mexanizmlərinin pozulmuş funksiyalarının bərpası
- Xəstəliyin deyil xəstənin müalicəsi
- Yalnız təbii tərkibli potensiyalaşdırılmış dərman preparatlarından istifadə

MÜAYİNƏLƏR:

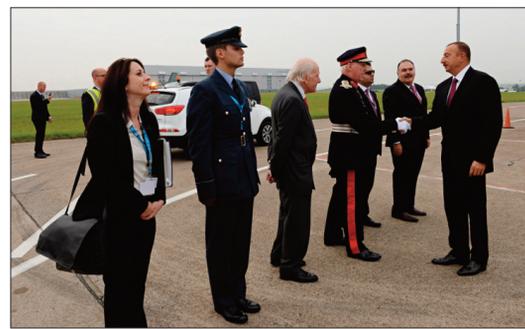
- Avtomatlaşdırılmış müasir laboratoriya vasitəsilə biokimyəvi, hematoloji, kliniki analizlər
- Çoxfunksiyalı, məsafədən idarə olunan rəqəmsal rentgen vasitəsilə onurğa, sümük- oynaq xəstəliklərinin müayinəsi
- Qaranlıq sahəli mikroskop vasitəsilə qanın funksional və keyfiyyət analizi
- 4D rejimli USM aparatı vasitəsilə ginekoloji, baş- beyin və qarın boşluğunun müayinəsi
- KT (kompüter tomoqrafiya)
- İkienerjili-rentgenoloji densitometr vasitəsilə sümük-oynaq xəstəliklərinin müayinəsi (osteoporozun erkən aşkarlanması)
- Videoendoskopiya (bronxoskopiya, qastroskopiya, kolonoskopiya, kolposkopiya)
- AFGEN Genetik diaqnostika mərkəzi (Türkiyənin Ege Universitetinin professoru Afıq bərdəlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən müasir laboratoriyada bütün növ genetik xəstəliklərin dəqiq analizləri aparılır)
- BRD (biorezonans diaqnostika)- vasitəsilə virus və qurd xəstəliklərinin müayinəsi və müalicəsi
- EEQ -beyin hüceyrələrinin aktivliyi öyrənilir
- PZR laboratoriya aparatı vasitəsilə dəqiq və keyfiyyətli analizlər
- Elektromiografiya - periferik sinir sistemi xəstəliklərinin diaqnostikasi və oxşar xəstəliklərlə differensial diaqnostikasi aparılır.

MÜALİCƏLƏR:

- Plazmaferez
- Homeosiniatriya
- Ozonoterapiya
- Hidrokolonoterapiya
- Drenaj terapiya
- İynəbatırma (akupunktura)
- Tibbi kosmetologiya
- Şərq təbabəti ilə müasir təbabətin sintezi Biopunktura
- Osteopatiya
- Manual terapiya
- Autohemoterapiya
- Hirudoterapiya

Müasir apparatura ilə təchiz olunmuş müasir fizioterapiya şöbəsində ESWT, WINPLATE, Lazer, Maqnit aparatlarıyla elektroterapiya, Reabilitasiya, Massaj, Kinezioterapiya müalicələri aparılır.

"BiolojiTəbabət" klinikası
Ünvan: 3-cü mkr. Cavadxan küç., 24
("Memar Əcəmi" metro stansiyasının yaxınlığı)
Telefon: (012) / (070) 430 89 89
(050) / (055)
e-mail: bioklinik@biolojitetababat.az

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyada işgüzar səfərdədir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev NATO-nun sammitində iştirak etmək üçün sentyabrın 3-də Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığına işgüzar səfərə gedib.

Azərbaycanda nəqliyyat infrastrukturunu müasirləşdirilir

Sentyabrın 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakının Ziya Bünyadov prospekti ilə Əbdülvahab Salamzadə, Alı Mustafayev və Hüseynbala Əliyev küçələrinin kəsişməsində ("Xutor dairəsi") inşa olunan müxtəlif səviyyəli yol qovşağının açılışında iştirak etmişdir.

Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov görülən işlər barədə dövlətimizin başçısına məlumat vermişdir.

O, bildirmişdir ki, bu qovşağın istifadəyə verilməsi ilə Ziya Bünyadov prospektindən hərəkət edən avtomobillər tunellərdə 20 Yanvar dairəsi və Qələbə meydanı istiqamətinə maneəsiz hərəkət edə biləcəkdir. Bundan başqa, qovşağ 20 Yanvar dairəsi və Qələbə meydanından gələn nəqliyyat vasitələrinin əks istiqamətə - Ziya Bünyadov prospektinə çıxışını təmin edir. Bu nəqliyyat layihəsi-

nin icrası nəticəsində Ziya Bünyadov prospektindən hərəkət edən avtomobillərin respublika-

mızın şimal bölgəsinə və əks istiqamətə gedən magistrallara rahat çıxışı da təmin olunur.

Yaxında "Asan Pay" işə düşəcək

Yaxın vaxtlarda Azərbaycanda yeni milli ödəniş portalı - "Asan Pay" işə salınacaq.

Məlumatla görə, "Asan Pay" ödəmə terminaları inzibati cərimələri, məhkəmə qərarlarının icrası ilə əlaqədar ödənilməli olan vəsaitləri ödəmək mümkün olacaqdır. Həmçinin,

"Asan Pay" ödəmə terminaları yanacaq doldurma məntəqələrində, avtomobil dayanacaqlarında, ticarət mərkəzlərində və əhalinin intensiv istifadə etdiyi digər ictimai yerlərdə quraşdırılacaqdır. "Asan Pay" vasitəsilə inzibati cərimələri, məhkəmə qərarlarının icrası ilə əlaqədar ödənilməli olan vəsaitləri ödəmək mümkün olacaqdır. Həmçinin,

mobil telefonlardan "Asan Pay" vasitəsilə yol hərəkəti qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara tövədiyələrinə görə təbii edilən inzibati cərimələr də ödənilə biləcəkdir.

Qeyd edək ki, "ASAN ödəniş" sistemi (Asan Pay) bu ilin fevralında Azərbaycan Prezidentinin imzaladığı fərmana əsasən yaradılıb.

Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq əlaqələri inkişaf edir

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bu illərdə - 11 il ərzində biz bərabər çalışmışıq. Çalışmışıq ki, Türkiyə-Azərbaycan dostluğu, qardaşlığı daha da möhkəmlənsin. Halbuki bu dostluq, qardaşlıq o qədər möhkəmdir ki, bunu daha da möhkəmləndirmək o qədər də asan məsələ deyil. Ancaq biz çalışmışıq ki, tarixdən, əcdadlarımızdan gələn sifariş, bizə verilən vəsiyyəti əsasında ölkələrimizin arasındakı birliyi daha da möhkəmləndirək.

Son illərdə enerji, sərmayə, nəqliyyat layihələri və digər layihələr nəinki bizi bir-birimizə daha da sıx bağladı, eyni zamanda, bölgəyə çox müsbət təsir göstərdi. Çünki bizim bütün təşəbbüslərimiz - istər siyasi, istərsə də iqtisadi, enerji, nəqliyyat sahələrində təşəbbüslərimiz bölgəyə fayda gətirir. Bizimlə əməkdaşlıq edən ölkələr də bundan fayda götürür. Bizim siyasi-sənətimiz xoşniyyətli. Biz öz maraqlarımızı və əgər belə demək

mümkündürsə, təsir dairəmizi əməkdaşlıq üzərində qururuq. Yəni, biz həmişə hazırıq ki, başqa ölkələrə kömək edək, öz yardım əlimizi uzadaq. Yəni, bu xoş niyyət bizi fərqləndirir. Son illər ərzində Türkiyə-Azərbaycan birliyi dünya miqyasında, ən azı regionda həlledici amilə çevrilmişdir. Əminəm ki, biz bundan sonra da Türkiyə və Azərbaycan xalqlarının iradəsi ilə hələ çox işlər görəcəyik. Dediym bütün bu məsələlər son prezident seçkilərində türk xalqı tərəfindən bir daha qeyd edildi. Əziz qardaşıma verilən səsərlər görülən işlərə verilən səsərlərdir. Xalq hər şeyi görür. Bizdə atalar sözü var: "Xalqın gözü tərəzidir". Xalq hər şeyə düzgün qiymət verir. Türk xalqı düzgün qiymət vermişdir. Azərbaycan xalqı da düzgün qiymət vermişdir. ***

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Heydər Əliyev" ordenini Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdəğana təqdim etmişdir.

Bu ilin yanvar-iyul ayları ərzində banklarda əhalinin əmanətləri 544,2 milyon manat artaraq 6 milyard 940 milyon ma-

Əmanətlər yenidən sürət götürüb

nata çatıb.

Mərkəzi Bankın məlumatına görə, iyulda əmanətlər 219,4 milyon manat artıb. Bu artım cari ildə əmanətlərdə baş vermiş ən böyük artımdır. İyulda banklara hər gün orta hesabla 7,3 milyon manat əmanət yatırılıb.

Banklarda əmanətlərin həcmi bu ilin yanvarında 55,6 milyon manat, fevralda 140,3 milyon manat, martda 64,6 milyon manat artmış, apreldə isə 86,4 milyon manat azalmışdı. Sonrakı aylarda

artım yenidən bərpa olunmuş, əmanətlər mayda 73,1 milyon manat, iyulda 77,6 milyon manat artmışdı.

ÖTƏN İLİN 7 AYINDA 906 MİLYON ARTMIŞDI

Müqayisə üçün qeyd edək ki, ötən ilin 7 ayı ərzində banklarda əhalinin əmanətləri 905,9 milyon manat artmışdı. Bu ilin 7 ayı ərzindəki artım (544,2 milyon manat) ötən ilin yanvar-iyul ayları ilə müqayisədə 40% və ya 361,7 milyon manat azdır.

Bankların aktivlərində böyük artım

01 Avqust 2014-cü il tarixinə olan məlumata görə, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bankların aktivləri 23 milyard 288 milyon 500 min manat təşkil edib.

Mərkəzi Bankın məlumatına görə, 2014-cü ilin yanvar-iyul aylarında bankların aktivləri 2 milyard 903 milyon 400 min manat və ya 14,2% artıb. Müqayisə üçün qeyd edək ki, ötən ilin 7 ayı ərzində bankların aktivləri

2 milyard 163 milyon 100 min manat artmışdı.

İyul ayında bankların aktivlərində bu ilin ötən dövrünün ən yüksək aylıq artımı baş verib. Belə ki, bankların cəmi aktivləri iyul ayında 161,3 milyon manat, fevralda 272,1 milyon manat, martda 600,1 milyon manat, apreldə 590,9 milyon manat, mayda 130,5 milyon manat, iyulda 429,8 milyon manat, iyulda isə 718,7 milyon manat

(ən böyük artım) artıb. İyulda bankların aktivlərində baş vermiş 718,7 milyon manatlıq artım həm də son 5 ildə bankların aktivlərində qeydə alınmış ən böyük artımdır. Bankların aktivlərində rekord artım 1 milyard 94 milyon 500 min manat olmaqla 2009-cu ilin iyulunda qeydə alınmışdır. Bundan sonrakı ən böyük artım isə 662 milyon manat olmaqla 2012-ci ilin dekabrında baş vermişdi.

Bu ilin yanvar-iyul ayları ərzində aktivlərdə mühüm payı olan kredit qoyuluşları 1 milyard 548 milyon manat və ya 10,3% artaraq 16 milyard 537 milyon 900 min manata çatmışdır. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2013-cü ilin 7 ayı ərzində bankların kredit qoyuluşları 1 milyard 843 milyon 100 min manat artmışdı. Yəni, bu il banklar kredit qoyuluşlarını ötən ildə olduğundan 295,1 milyon manat az artırıblar. Bu il bankların kredit qoyuluşları hər gün orta hesabla 7,3 milyon manat artmışdır.

Azərbaycan bankına bu günədək ayrılmış ən uzunmüddətli kredit

Xəbər verdiyimiz kimi, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) özəl sektorun inkişafına dəstək vermək məqsədilə Azərbaycanın aparıcı özəl banklarından olan DəmirBank-

a 42 milyon ABŞ dolları həcmində sindikatlaşdırılmış kredit təşkil edib.

Bu vəsaitin 13 milyon ABŞ dolları AYİB tərəfindən ayrılmış, 29 milyon ABŞ dolları isə digər Banklardan sindikatlaşdırılmışdır.

DəmirBankdan daxil olmuş məlumata görə, ayrılmış vəsait DəmirBankın orta və kiçik sahibkarlığın maliyyələşdirilməsi imkanlarını daha da genişləndirəcəkdir. Sindikatlaşdırılmış vəsaitlərin bir hissəsi üzrə müddət 5 il müəyyən olunub ki, bu özəl

Azərbaycan bankına indiyədək ayrılmış ən uzunmüddətli investisiyadır.

"DəmirBanka ayrılan iki böyük həcmli kreditlə bizim bu il ərzində Azərbaycana yatırdığımız sərmayələrin ümumi həcmi 255 milyon ABŞ dollarına çatıb. Bu məbləğ 2013-cü il ərzində yatırılan toplam sərmayələrin həcmindən daha çoxdur. Biz mikro, kiçik və orta sahibkarlıqdan başlamış iri infrastruktur layihələrinə də iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə sərmayə yatırırıq və özəl sektorun gələcək inkişafını də-

stəkləmək üçün DəmirBank ilə birgə əməkdaşlığımızdan məmnunmuş", - deyər AYİB-in Bakı ofisinin rəhbəri Nil MakKeyn bildirib.

"Sindikatlaşdırılmış kredit əldə etmək imkanı DəmirBankın maliyyə mənbələrinin genişləndirilməsinə çox böyük kömək edir və KOM-ları uzunmüddətli və ucuz maliyyələşmə imkanını ilə təmin edir. Bütün bunlar DəmirBank-a tərəfdaşlarının etimadının daha da artmasına öz töhfəsini verir", - Bankın məlumatında deyilir.

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən "Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi" layihəsi çərçivəsində çap olunub.

Şirkətlər üçün alternativ maliyyələşmə mənbəyi - istiqrazlar

Yetərli maliyyə resurslarına malik olmayan bizneslərin əksəriyyəti kapitalı ilkin olaraq bank kreditləri hesabına formalaşdırmağa çalışır. Kreditin geri ödənilməsinin təminatı kimi biznesin maliyyə vəziyyətinin cari və gələcək perspektivi bank tərəfindən qiymətləndirilir. Adətən, banklar sizdən şirkətin inventarı, avadanlığı, bina və digər aktivlərini və ya sizin şəxsi əmlakınızı girov qismində tələb edirlər. Bank kreditləri əsasən 1 ildən 5 ilədək müddətdə verilir. Kreditin alınması zamanı xərclər kreditin məbləğindən asılı olaraq, illik faizdən, birdəfəlik komissiya haqlarından, kreditin rəsmiləşdirilməsi, nağdlaşdırılması, girovun qiymətləndirilməsi və onun sığortalanması kimi xərclərdən ibarət olur. Bu xərclər, adətən, əsas məbləğə daxil olmaqla hər ay ödəməli maliyyələşdirilmiş ödənişlər vasitəsilə geri qaytarılır. Bütün bu xərcləri nəzərə alsaq, bank vasitəsilə maliyyələşmə əhəmiyyətli məsrəflər tələb edir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bir çox kiçik və orta həcmli şirkətlər tələb olunan girovu təmin etməkdə çətinliklə üzləşirlər. Belə bir şəraitdə alternativ maliyyələşmə mənbəyi kimi qiymətli kağızlar bazarından istifadə edilə bilər. Maliyyələşmə üçün geniş istifadə olunan qiymətli kağızlardan biri istiqrazlardır.

İstiqrazlar sizə müəyyən edilmiş müddət və faiz dərəcəsi ilə maliyyə vəsaitlərinin əldə edilməsi və əsas məbləğin müddətin sonunda, faizlərin isə yarmillik və ya illik olaraq ödənilməsi imkanını verir. İstiqraz sahiblərinə şirkətin idarə olunmasında heç bir iştirak hüququ verilmir. İstiqrazlar bir qayda olaraq, bank kreditləri ilə müqayisədə daha uzunmüddətli olur (1 ildən 10 ilə qədər) və bu müddət ərzində şirkət istiqraz sahiblərinə faiz ödənişlərini (kupon) müəyyən olunmuş tarixlərdə ödəyir. İstiqrazların alıcıları kimi maliyyə institutları (banklar, sığorta şirkətləri və s.) və geniş ictimaiyyət çıxış edir.

Sual oluna bilər ki, istiqraz buraxan şirkət onu alanlara nə qədər faiz ödəməlidir? Bu suala cavab olaraq bildirik ki, son vaxtlar istiqrazlar 14-15 faiz dərəcəsi kimi ən yüksək həddə buraxılıb. Ən yüksək faiz ilə korporativ istiqrazları buraxanlara "Parabank", "Finanslizinq" və "Brand Kredit" təşkilatları daxildir. Azərbaycan bazarı üçün orta dərəcələrdə, yəni 10-13 faiz dərəcəsi ilə istiqrazları isə "Akkord", "Bank of Baku", "Unibank", "AG Bank" və

"Finca Azerbaijan" buraxmışdır. Bu təşkilatlardan "Unibank" 10 faiz dərəcəsi ilə aşağı kupon faizi ilə istiqraz buraxmışdır.

10 faiz və daha aşağı faiz dərəcələri ilə istiqrazları "Unileasing", "Unibank", "AccessBank", "Bakcell" və "TBC Kredit" emissiya etmişdir. "Bakcell" təxminən 8%-lə, "TBC Kredit" isə 7% ilə istiqraz buraxıb.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, istiqrazlar üzrə yüksək faizlər investorların diqqətini cəlb etmək üçün qoyulur. Bazarda yaxşı tanınan, etibar edilən, stabil inkişaf edən, beynəlxalq standartları təbiiq edən və reytingi olan şirkətlər daha aşağı faiz dərəcəsi ilə istiqrazları buraxırlar.

Bakı Fond Birjasının İdarə Heyətinin sədri Fəriz Əzizov bildirib ki, şirkətlərə ehtiyac duyulan maliyyə vəsaitini istiqraz buraxılışı yolu ilə cəlb etmək kreditlər ilə müqayisədə 7,7 faizə qədər sərfəlidir. "Hesablamalar göstərir ki, maliyyələşməyə ehtiyacı olan hər hansı bir şirkət tərəfindən, deyək ki, 10 milyon manatlıq istiqraz buraxılmasına görə ödəniləcək komissiya haqları 166-195 min manat ətrafında dəyişir. Həmin ehtiyaclar bank kre-

ditləri ilə ödəniləndi halda eyni məbləğ 210-300 min manat təşkil edir. Bank kreditinin şirkət üçün xərci, hazırkı bazar bəncmarkları ilə hesablasaq, 18,3-22% arasında dəyişir. Bu xərc qiymətli kağızlar bazarında sabitləşmiş bəncmarkları nəzərə alsaq, istiqraz buraxılışı zamanı ortalama 12,9-14,3% faizlər arasında dəyişir. Beləliklə, istiqraz buraxılışı yolu ilə vəsait cəlb edən şirkətlər 5,4-7,7% ətrafında qənaət əldə etmiş olurlar. Qeyd etmək lazımdır ki, hətta kredit və istiqrazın faiz dərəcələri müvafiq olaraq 16% və 12% yox, hər ikisi 16% olduqda belə şirkət komissiya ödənişlərində təxminən 1% qənaət əldə etmiş olur", - Fəriz Əzizov deyib.

ŞİRKƏTLƏR KAPİTAL BAZARLARINA ÜZ TUTMAĞA BAŞLAYIBLAR

PAŞA Bank ASC-nin İnvestisiya Bankçılıq Departamentinin meneceri Fərid Əliyev bildirib ki, artıq şirkətlər bank kreditləmələrindən daha çox kapital bazarlarında qiymətli kağızlar yerləşdirməklə vəsait cəlb etməyə üstünlük verirlər.

ŞƏRTLƏRİ BAZAR MÜƏYYƏN EDİR

O qeyd edib ki, korporativ istiqrazlar buraxmağın bank kreditləri ilə müqayisədə xeyli üstünlükləri vardır. "Banklardan vəsait cəlb etdiyiniz zaman yalnız banklar ilə görüşmək məcburiyyətindəsiniz. Sadəcə bankların qoyduğu limit və "risk istəhi" çərçivəsində bir vəsaiti cəlb edə bilərsiniz. Yəni, şərtləri bank müəyyən edir. Çünki burada qarşınızda bir tərəf - investor deyər biləcəyimiz bank dayanır. Korporativ istiqraz emissiyası zamanı isə artıq bir yox, bir neçə investor ilə görüşürsünüz. Bunlar hər hansı bank və ya sığorta şirkətləri də olmaya bilər. Əlavə resursları olan şəxslər, xarici investorlar da istiqraz buraxan üçün hədəfdir. Yəni, məbləğin cəlb edilməsində bir bank deyil, bir çox investorların rol oynayırlar. Şərtlər bank, emitent və kapital bazarları arasında müəyyən olunur.

Həm də kapital bazarları vasitəsi ilə məhdud məbləğdə deyil, böyük məbləğdə vəsait cəlb etmək mümkündür."

BORCUN GERİ ÖDƏNİŞ MÖHLƏTİ UZUNMÜDDƏTLİDİR

Bundan başqa, korporativ istiqrazların emissiyası geri ödəniş zamanı da şirkətlərə üstünlük verir: "Şirkətlər bankdan kredit götürdüüyü zaman aylıq olaraq həm kreditin əsas məbləğindən, həm də faiz ödənişi həyata keçirirlər. Bu da şirkətlərə bankdan cəlb edilən vəsaitləri tam və uzunmüddətli investisiya etməyə imkan verir. Çünki onlar müəyyən məbləği kənara qoyub, ondan aylıq olaraq kredit ödənişləri zamanı istifadə edirlər.

Həm də kapital bazarları vasitəsi ilə məhdud məbləğdə deyil, böyük məbləğdə vəsait cəlb etmək mümkündür."

ŞİRKƏTİN REPUTASIYASINI ARTIRIR

Fərid Əliyevin sözlərinə görə, kapital bazarlarına çıxmaq yalnız vəsait cəlb etmək demək deyil, bu addım emitentin (qiymətli kağız buraxan) reputasiyasına, yəni tanınmasına müsbət təsir edir: "Çünki kapital bazarlarına çıxan zaman şirkət qanunvericilik ilə müəyyən olunmuş prosedurlardan keçməlidir. Şirkətin mütləq audit hesabata, korporativ standartları və s. olmalıdır. Yəni, bunlar artıq şirkətin investorlar qarşısında şəffaf olduğunun, korporativ standartlaşma baxımından müəyyən irəliləyişin əldə edildiyinin bir göstəricisidir."

İCTİMAİ BORCLANMA TARİXİ YARANIR

Bundan başqa, korporativ istiqrazların emissiyası şirkətin borclanma tarixçəsinin yaranmasına səbəb olur:

"Korporativ istiqrazlar emissiya edildiyi zaman şirkətlərin "track record" deyilən ictimai borclanma tarixi yaranır. Bu tarix bankdan kredit cəlb edilən zaman yaranır. Bir şirkət bir dəfə istiqraz emissiya etdikdən sonra növbəti emissiyası zamanı investorlar artıq həmin şirkəti tanıyırlar, onun ödəniş qabiliyyətini bilirlər, həyata keçirdikləri investisiya layihələrində məlumatlı olurlar. Çünki şirkətlər Bakı Fond Birjasına öz məlumatlarını və maliyyə hesabatlarını verirlər. Yəni, investorlar daima investisiya yatırdığı şirkət barəsində məlumatlı olurlar. Bu da növbəti emissiyaların rahat yerləşdirilməsinə təmin edir".

GİROV TƏLƏB OLUNMUR

"Korporativ istiqrazların emissiyasında digər bir mühüm üstünlük girovun tələb olunmamasıdır", - deyər F.Əliyev əlavə edib.

ƏMANƏTLƏR KAPİTAL BAZARLARINA AXACAQ

O, vurğulayıb ki, hazırda bir illik korporativ istiqrazlarda orta faiz dərəcəsi 8-10% arasında dəyişir. Banklara qoyulan depozitlərin faiz dərəcəsinin aşağı düşməyə başlaması artıq fəziq şəxs olan investorlara da kapital bazarlarındakı alətlərə yönəlmələrinə və daha yüksək gəlirlilikləndən yararlanmalarına imkan yaradır.

Fərid Əliyev qeyd edib ki, PAŞA Bank həm emitentlər, həm də investorlar üçün məhsullar təklif edir.

"Belə ki, biz anderrayting olduqda şirkətlər emissiya edənlərin həcmələri yerləşdirilməsində heç bir şübhə duymurlar. Biz PAŞA Bank olaraq investorlar ilə şirkətin adından görüşürük, onlara şirkətin vəziyyəti haqqında məlumatlar veririk və investisiya etməyə cəlb edirik. Artıq emissiya edən şirkət yerləşdirdiyi həcmi ilk gün tam olaraq alacağına əmin olur. Investorlar isə bilirlər ki, onlar qiymətli kağızları geri satmaq istədikləri zaman onu tam həcmə geri alırlar. Biz gündəlik olaraq, həcmindən asılı olmayaraq, PAŞA Bankın market-maker olduğu kağızların təkrar bazarını həyata keçiririk".

Seymur YUNUSOV

Ramiz Mehdiyev: "Vətənpərvərlik, milli dövlətçiliyə sədaqət, milli maraqlar uğrunda prinsiplialıq KİV-lərin fəaliyyətinin başlıca elementlərini təşkil etməlidir"

Xəbər verdiyimiz kimi, avqustun 29-da Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyevin yanında dövlət orqanlarının informasiyanın verilməsinə məsul struktur bölmələrinin və kütləvi informasiya vasitələri rəhbərlərinin müşavirəsi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi ilə bağlı bir sıra aktual məsələlərin müzakirəsinə həsr olunmuş müşavirədə Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz MEHDİYEV geniş məruzə ilə çıxış edib. Həmin çıxışı sizə təqdim edirik.

- Bugünkü toplantımızın əsas məqsədi müasir dövrün geosiyasi reallıqları kontekstində, habelə global informasiya şəbəkəsinin mövcudluğu şəraitində Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi ilə bağlı bir sıra aktual məsələləri müzakirə etmək və mövzu ətrafında fikir mübadiləsi aparmaqdır.

Qeyd edilməlidir ki, son 10 ildə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Respublikası sürətlə inkişaf edib, ölkəmizin güclü iqtisadi və hərbi potensialı formalaşmış, cəmiyyət həyatının bütün sahələri müasirləşdirilmişdir.

şəxslənmiş tam müstəqil daxili və xarici siyasət yürütsün, ölkəmiz regionun siyasi, iqtisadi və humanitar mərkəzi olmaqla, həm də global siyasətdə fəal iştirak etsin. Bunun bariz nümunəsi kimi 2011-ci ildə Azərbaycanın 155 ölkənin dəstəyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasına üzv seçilməsini və dünyanın nəhəng dövlətləri ilə birlikdə beynəlxalq münasibətlər sistemində yaxından iştirak etmək hüququ qazanmasını göstərmək olar. Azərbaycan həm də dünyada humanitar mərkəz, mədəniyyətlərə və sivilizasiyalara-rarası dialoq məkanı kimi tanınır. Ümum-

şib. Dövlətimiz ümumdünya səviyyəli proseslərin fəal iştirakçısına çevrilib, mühüm siyasi, iqtisadi və humanitar təşəbbüslərin müəllifi və təkanverici qüvvəsi kimi beynəlxalq arenada böyük nüfuz qazanıb. Qarşıda duran bütün əsas vəzifələr düşünülmüş və məqsədyönlü, elmi əsaslarla malik dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi nəticəsində uğurla icra olunub, respublikamız "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyasında nəzərdə tutulan strateji hədəflərə doğru inamla irəliləməkdə davam edib.

Son 10 ilin statistikasına bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycanda qısa dövr ərzində dünyanın aparıcı maliyyə və iqtisadi qurumlarının, beynəlxalq təşkilatların diqqətini cəlb edən yüksək nəticələr əldə olunub. Təsədüfi deyil ki, 2013-cü ilin aprelinde Davos Dünya İqtisadi Forumu məhz Bakıda keçirilib. Sosial-iqtisadi sahədə əldə olunmuş nailiyyətlər isə həqiqətən də heyvətamizdir. 2004-cü ildən sonra ötən dövr ərzində ölkə iqtisadiyyatı 3,4 dəfə artıb, yoxsulluğun səviyyəsi 5,5 faizə, işsizlik isə 4,8 faizə enib. Azərbaycanda müasir sosial-iqtisadi infrastruktur yaradılıb, respublikanın enerji təhlükəsizliyi tam, ərzaq təhlükəsizliyi isə əsasən təmin olunub. Məhsul istehsal obyektini yaradılıb, müasir texnologiyalara əsaslanan zavod və fabriklər, texnoparklar fəaliyyətə başlayıb. Nəhəng infrastruktur layihələrinin reallaşdırılması nəticəsində Azərbaycanın Cənubi Qafqazın və Xəzər dənizi hövzəsinin nəqliyyat-logistika mərkəzinə çevrilib. Regional inkişaf proqramlarının davamlı olaraq həyata keçirilməsi bölgələrin simasının əsaslı şəkildə dəyişdirib və müasirləşdirib.

Prezident İlham Əliyev bəyan edib ki, "bizim bütün təşəbbüslərimiz Azərbaycan xalqının daha da yaxşı yaşamasına yönəlib və yerlərdə dəstəklənir. Dövlət siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır". Məhz buna görə də enerji resurslarının ixracından əldə olunan milli gəlirin böyük qismi mühüm sosial proqramların həyata keçirilməsinə, ölkədə insan kapitalının formalaşdırılmasına, elmin inkişafına, təhsilin səviyyəsinin yüksəldilməsinə, cəmiyyət həyatının bütün sahələrində müasir standartların, innovasiyaların tətbiqinə yönəldilib.

Güclü iqtisadi potensial, həyata keçirilən siyasətə xalqın hərtərəfli dəstəyi imkan verir ki, Azərbaycan iqtidarı milli maraqlara hə-

dünya Mədəniyyətlərəarası Dialoq Forumuna, Beynəlxalq Humanitar Forumu və digər mötəbər tədbirlərə ev sahibliyi edir. Hesab edirik ki, 2015-ci ildə birinci Avropa Oyunlarını yüksək səviyyədə keçirməklə, Azərbaycan öz inkişaf səviyyəsini, yüksək potensialını bütün dünyaya bir daha təqdim edəcək.

Bütün bunlarla yanaşı, dövlətimizin hərbi güdrəti artmaqda davam edir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri peşəkarlıq, nizam-intizam, silah-sursat, texniki təchizat və döyüş qabiliyyəti baxımından Cənubi Qafqazın ən güclü ordusudur. Dövlət büdcəsindən müdafiə xərclərinə ayrılan vəsaitin məbləği 3 milyard manatdan çoxdur ki, bu da Ermənistanın dövlət büdcəsinin 1,5 dəfə üstələyir. Son illər Azərbaycanda müdafiə sənayesi inkişaf etdirilib, buraxılan hərbi təyinatlı məhsulların çeşidi artıb, Milli Ordunun ən müasir silah növləri ilə təchiz edilməsi üçün zəruri addımlar atılıb. İnamla deyə bilərəm ki, Azərbaycan Ordusu ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi də daxil olmaqla qarşıma qoyulan bütün vəzifələri uğurla yerinə yetirmək iqtidarındadır.

Son illər Azərbaycanda demokratik islahatların, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunun daha da dərinləşdirilməsi, dövlət orqanlarının fəaliyyətinin şəffaflaşdırılması, korrupsiya və digər mənfəli hallara qarşı mübarizənin gücləndirilməsi sahəsində də mühüm nailiyyətlər əldə olunub. Ölkədə demokratik inkişafın vacib tərkib hissəsi kimi söz və məlumat azadlığının tam təmin edilməsi sahəsində məqsədyönlü addımlar atılıb, institutional və qanunvericilik islahatları həyata keçirilib. Sənzuramın ləğvindən və kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyətinə nəzarət funksiyasını yerinə yetirən dövlət orqanının fəaliyyətinə xitam verildikdən sonra KİV-lərin inkişafında yeni mərhələ başlanmışdır. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, "Kütləvi informasiya vasitələri haqqında", "İnformasiya əldə etmək haqqında" və digər qanunlar KİV-lərin maneəsiz informasiya əldə etmək və yaymaq hüququna tam təminat verir. Qanuna görə, KİV-lərin və jurnalistlərin qanuni fəaliyyətinə hər hansı müdaxilə inzibati və cinayət məsuliyyəti döğuran hal hesab edilir.

Kütləvi informasiya vasitələrinin əməkdaşları yaxşı bilirlər ki, Azərbaycan dövləti milli informasiya resurslarının inkişafına hərtərəfli dəstək göstərir. Bu məqsədlə 2008-

ci ildə "Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi" Konsepsiyası təsdiq olunub, 2009-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu təsis edilib. Bu günədək media layihələrinin maliyyələşdirilməsi üçün Fonda dövlət büdcəsindən 17 milyon manatdan artıq vəsait ayrılıb. Azərbaycanda milli mətbuatın, milli televiziya və radionun yubileyləri dövlət səviyyəsində qeyd olunur, KİV əməkdaşlarına fəxri adlar və mükafatlar verilir, redaksiyalara birdəfəlik maddi yardımlar göstərilir. Azərbaycan dünyada yeganə ölkədir ki, jurnalistlərin mənzil-məişət problemləri dövlət vəsaiti hesabına həll edilir. Məlum olduğu kimi, 2013-cü ildə 156 KİV əməkdaşı yeni mənzillə təmin edilib, həmçinin 250 mənzillik daha bir binanın təməli qoyulub və inşası davam etdirilir.

Təsədüfi deyil ki, bu gün Azərbaycanın Cənubi Qafqazda və MDB məkanında KİV-lərin kampaniyası və keyfiyyəti baxımından öncül yerlərdən birini tutur. Bu gün Azərbaycanda 5000-dən artıq KİV uçuca götürülüb və ya müvafiq dövlət orqanında qeydiyyatdan keçib. Ölkədə 40-a yaxın gündəlik, 200-dən artıq həftəlik və aylıq qəzet, 100-ə yaxın jurnal, 52 televiziya və radio kanalı, 30-a yaxın informasiya agentliyi, 300-dən artıq aktiv internet informasiya resursu, onlarla jurnalist təşkilatı fəaliyyət göstərir.

Göründüyü kimi, Azərbaycan hakimiyyəti dövlətin uzunmüddətli inkişaf strategiyasına və beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun olaraq güclü vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu sahəsində özərinə düşən vəzifələri uğurla icra edir. Prezident İlham Əliyev hesab edir ki, cəmiyyətin hazırkı inkişaf dinamikası yaxın gələcəkdə Azərbaycanın dünyanın inkişaf etmiş ölkələri sırasına daxil olması üçün kifayət qədər ciddi əsaslar yaradır. Hakimiyyətin siyasi iradəsi də bu strateji hədəfə çatmaq üçün bütün milli resursların səfərbər olunmasına və onların səmərəli şəkildə idarə edilməsinə yönəlib.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, global kateklizmlərin, mürəkkəb geosiyasi proseslərin müşahidə olunduğu, ikili standartlar siyasətinin hökm sürdüüyü bir şəraitdə Azərbaycan öz strateji hədəflərinə doğru inamla irəliləməyi bacarır. Əminliklə deyə bilərəm ki, müxtəlif xarici antiAzərbaycan dai-

rələrin və onların nəzarətində olan daxili antimilli qrupların təxribatçı fəaliyyəti Azərbaycan hakimiyyətini öz iradəsindən, müstəqil siyasətindən çəkindirməyəcək, cəmiyyəti müəyyən olunmuş inkişaf yolundan, strateji seçimindən geri döndərməyə nail olmayacaqdır.

Azərbaycanın sürətlə inkişafı, güclü, yüksək beynəlxalq nüfuzla malik dövlətə çevrilməsi, ölkəmizin regionda aparıcı rolu, global siyasətdə, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində fəallığı müəyyən xarici qüvvələri, xüsusilə də Ermənistanı, erməni lobbisini və onun maraqlarını təmin edən ayrı-ayrı dairələri ciddi narahat edir. Son bir neçə ildə ölkəmizə qarşı aparılan davamlı kampaniyanın əsasında da məhz bu amil durur. Etiraf etməliyik ki, Azərbaycanda mövcud olan tolerant mühitdən, demokratik ab-havadan, hakimiyyətin humanist siyasətindən sui-istifadə edən bu dairələr ayırdıqları maliyyə hesabına ölkəmizin daxilində müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatlarından və KİV-lərdən ibarət öz dayağ nöqtələrini, "5-ci kolon"unu formalaşdırmağa nail olublar. Sxem çox sadədir. Həmin QHT-lər və KİV-lər müvafiq tapşırıq əsasında Azərbaycanın daxili və xarici siyasətini ləkələmək məqsədi güdən, əsassız, subyektiv mülahizələrdən ibarət, bir çox hallarda isə iftira xarakterli donoslar hazırlayıb və ölkəmizə qarşı qərəzli münasibət ilə seçilən xarici təşkilatlara göndərir, onların əsasında da həmin qurumların bəyanatları hazırlanır və yayılır. Növbəti mərhələdə bu yalanlar müxtəlif rəsmi dairələrin tribunalardan sosləndirilir və hesabatlara daxil edilir. Absurd "siyasi məhbus" siyahıları, guya insən hüquqlarının pozulması, vətəndaş cəmiyyəti institutlarına və KİV-lərə, jurnalistlərə "təzyiqlər" barədə uydurmalar, bütün dünyada mövcud olan korrupsiya probleminin məhz Azərbaycanda əsassız şəkildə şişirdilməsi və digər məsələlər bu məqsədyönlü, təxribat xarakterli fəaliyyətin, işbirliyinin nəticəsidir.

Azərbaycan dövlətini gözdən salmaq, əldə olunmuş böyük nailiyyətlərə qara yaxmaq, əsassız, uydurma məsələləri qabardaraq Azərbaycan ictimaiyyətini çaşdırmaq "Azadlıq" qəzeti, "Azadlıq" radiosu və digər bir çox müxalifət mediasının fəaliyyətinin başlıca qayəsini təşkil edir. Nə qədər absurd olsa da, onların məntiqindən belə çıxır ki, bu günə kimi Azərbaycanda müasirliyə doğru, demokratiya yolunda heç bir müsbət iş görülməyib. Onların əsas hədəfi Azərbaycanı ölkə və dünya ictimaiyyətinə "dəhşətli obraz"da təqdim etməkdir. Təsədüfi deyil ki, belə media orqanlarının fəaliyyəti hətta tanınmış xarici jurnalistlərin də kəskin etirazı ilə qarşılanır.

Bu günlərdə tanınmış amerikalı publisist Maayan Yaffe məqalə ilə çıxış edərək bildirib ki, ABŞ administrasiyası tərəfindən "Azadlıq" radiosu və "Amerikanın səsi" layihələrinə hər il 750 milyon dollar xərclənir. Lakin onlar obyektiv xəbər və təhlillər vermək, daxili və regional məsələlər barədə müzakirələr təşkil etmək, demokratiya və azad bazar münasibətləri barədə danışmaq əvəzinə, bu dəyərləri bölüşən, qəbul edən müttəfiq dövlətlərə hücum edirlər. Jurnalist müstəqillik illərində Azərbaycanın demokratiya yolu ilə inamı inkişafına, əldə etdiyi mühüm nailiyyətlərə toxunaraq bildirir ki, "Azadlıq" radiosunun layihələri bu ölkə haqda qərəzli mövqe formalaşdırır. Təkcə iyulun 1-dən avqustun 5-dək "Azadlıq" radiosunun saytında Azərbaycan haqda 30 məqalə və video yerləşdirilib. Onlardan heç biri Azərbaycanın nailiyyətlərindən bəhs etmir. Nə qədər ki, Konqres "Azadlıq" radiosuna istədiyini dərc etməyə imkan verir, Yaxın Şərqdə hava hücumlarına cəlb olunmuş və Orta Şərqdə münasibətləri pisləşən ABŞ-dan müttəfiq ölkələr də uzaqlaşacaq. Buna görə də ABŞ Konqresi vergi ödəyicilərinin pullarının

müttəfiq xalqlara hücum üçün istifadə edilməsini dayandırmaqlıdır. Bu, Amerikanın tanınmış jurnalistinin mövqeyidir.

Bunun əksinə olaraq, Azərbaycanda bəzi siyasiləşmiş QHT-lərin xarici dairələrə agentlik kimi səciyyələndirilər biləcək fəaliyyəti də hiddət doğurmaya bilməz. Sülh və Demokratiya İnstitutu, Reportyorların Azadlıq və Təhlükəsizlik İnstitutu, Hüquq Maarifçiliyi Cəmiyyəti, Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi və bu kimi digər təşkilatlar yüksək qrantlar müqabilində, insan hüquqlarının müdafiəsi adı altında xarici təşkilatlara, dairələrə donoslar göndərməklə, Azərbaycanın üzvü olduğu beynəlxalq təşkilatlarda ölkəmizə qarşı kampaniyalar təşkil etməklə məşğuldurlar. Bu şəbəkənin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri də Azərbaycan dövləti, hakimiyyətin siyasəti haqqında müsbət mövqedə olan və müsbət fikirlər səsləndirən ictimaiyyət nümayəndələrini, ziyalları, habelə Azərbaycana dost münasibəti olan xarici təşkilatları, ekspertləri gözdən salmaq, onlara qarşı inamsızlıq yaratmaqdır. İctimaiyyətimiz dəfələrlə onların xaricdə Azərbaycana qarşı səsləndirilən və ya xarici mediada Azərbaycanın aleyhinə dərc olunan mənfəi fikirləri, materialları necə "sevinclə" qarşıladıklarını, yaxud da ölkəmizin beynəlxalq arenada növbəti uğurundan necə məyus hala düşdüklerinin şahidi olub.

Baxın, Əkrəm Əylislinin məlum erməni-pərəst "Daş yuxuları" yazısı Azərbaycan ictimaiyyətinin hiddətinə, vətəndaşların kəskin etirazlarına səbəb olduğu halda, bəzi müxalif qruplar və məlum antiAzərbaycan şəbəkə onun müdafiəsinə qalxmış, guya Azərbaycanda insanların öz fikirlərinə görə təzyiq və təqiblərə məruz qaldığı iddia etmiş, xarici təşkilatlara müvafiq donoslar göndərmişlər. Sülh və Demokratiya İnstitutu adlı qurumun rəhbəri Leyla Yunus erməni xüsusi xidmət orqanları ilə işbirliyində, dövlətə xəyanətdə və digər cinayətlər törətməkdə şübhəli bilinərkə həbs olunur, müxalif dairələr və məlum şəbəkə isə onun müdafiəsini təşkil edirlər.

Bütün bunlar təkcə Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı deyil, Azərbaycan xalqına qarşı düşmənçilik və milli xəyanətdir. Onların bu fəaliyyəti Ermənistanın və erməni lobbisinin Azərbaycana qarşı apardığı informasiya müharibəsinə əlavə nəfəs verir, düşmənin mövqeyinin güclənməsinə xidmət edir. Ən əsası, ölkəmizin Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həlli istiqamətində apardığı ardıcıl, fəal diplomatiyanı gözdən salmaq məqsədi güdür.

Azərbaycan bütün resurslarını bir hədəfə yönəltməklə Ermənistan və erməni lobbisi ilə informasiya müharibəsində üstünlüğü ələ almağa nail olmuş, BMT, ATƏT, Avropa İttifaqı, Avropa Şurası, Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər nüfuzlu qurumlar, aparıcı dövlətlər də daxil olmaqla bir çox ölkələr Ermənistanın işğalçılıq siyasətini pisləyən və Azərbaycanın torpaqlarını azad etməyi tələb edən qərar və qətnamələr qəbul edib. Son illər Azərbaycanın səyləri nəticəsində ABŞ-in bir çox ştatı, dünyanın 10 ölkəsi Xocalı soyqırımını tanıyıb. Lakin Ermənistanın Azərbaycana qarşı bütün resurslarının tükəndiyi, heç bir mübarizə potensialının, arqumentinin qalmadığı bir vaxtda isə daxili antimilli ünsürlər, Vətəni satanlar, müxalifətə yaxın QHT-lər və media öz xalqına, dövlətinə qarşı xəyanət yolu tutaraq düşmənlə işbirliyinə gedir və onun mövqeyini gücləndirməyə çalışır.

Onlar belə satqınlıq, düşmənçilik yolundan geri çəkilməlidirlər və öz şəxsi və korporativ maraqlarını Azərbaycanın milli mənfəətlərindən, dövlətimizin nüfuzundan üstün tutmamalıdırlar.

(Davamı 4-cü səhifədə)

Ramiz Mehdiyev: “Vətənpərvərlik, milli dövlətçiliyə sədaqət, milli maraqlar uğrunda prinsipiallıq KİV-lərin fəaliyyətinin başlıca elementlərini təşkil etməlidir”

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Əks halda cəmiyyətin kəskin qınağına məruz qalacaq, qanunları pozduqlarına, yalan məlumat yaydıqlarına, agent fəaliyyəti göstərdiklərinə görə müvafiq qaydada məsuliyyətə cəlb olunacaqlar.

Hazırda cəmiyyətimiz qarşısında duran ən ağrılı problem – Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun həllidir. Beynəlxalq birliyin susqunluğu, ATƏT-in Minsk qrupunun səmərəsiz fəaliyyəti nəticəsində Ermənistan 20 ildən artıqdır ki, Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlayır, BMT-nin müvafiq qətnamələrini, digər beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi sənədləri icra etməkdən boyun qaçırır. Məhz cəzasızlıq mühiti, beynəlxalq birliyin oxşar işğal faktlarına ayrı-seçkiliklə yanaşması Ermənistanı qonşuların təmas xəttində atəşkəsi pozmağa, çoxsaylı insan ölümünə səbəb olan diversiya cəhdlərinə dövlət edir.

Məlum olduğu kimi, avqustun əvvəlində erməni kəşfiyyat-təxribat qrupları Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədində və qonşuların təmas xəttində Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin mövqelərinə basqınlar edib, nəticədə Azərbaycan Ordusunun hərbciləri həlak olub, ermənilər isə dəfələrlə çox itki və-rəkə ger çəkilməyə məcbur olublar. Bu hadisə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin qüdrətini, gücünü, istənilən müəkkəb vəzi-fəni müvəffəqiyyətlə icra etmək bacarığını əyani şəkildə nümayiş etdirməklə yanaşı, həm də hərbi əməliyyatların intensivləşməsi şəraitində cəmiyyətdə mövcud olan bəzi narahətədici məqamların qabarmasına şərait yaratdı. Burada söhbət konkret olaraq bəzi kütləvi informasiya vasitələrinin, xüsusilə internet informasiya resurslarının Azərbaycan qanunlarının tələblərinə məhəl qoymadan, qeyri-peşəkər, bəzi hallarda isə ermənilərin maraqlarına uyğun fəaliyyətindən, habelə aidiyyəti dövlət orqanlarının informasiyanın verilməsinə məsul olan struktur bölmələrinin yaranmış situasiyada milli maraqlara zidd, qeyri-adekvat davranışından gedir.

Azərbaycan xalqı 1990-cı illərin əvvəllərində Dağlıq Qarabağda hərbi əməliyyatlar alovlanan zaman hakimiyyət nümayəndələrinin, ayrı-ayrı “ekspertlərin”, kütləvi informasiya vasitələrinin qeyri-peşəkər, qanunlara və milli maraqlara zidd, bəzi hallarda isə bilərəkdən təxribəti fəaliyyətinin hansı ağır fəsadlara səbəb olduğunu unutmayıb. O vaxt məhz cəmiyyətdə hökm sürən xaosun, özbaşımaların nəticəsi idi ki, bəzən Azərbaycan silahlı birləşmələrinin əməliyyat planı əvvəlcədən qəzet səhifələrində müzakirə olunur, hərbi arsenalın həcmi, texniki göstəriciləri, hərbi hissələrin zəif və ya güclü olduğu mövqelər, düşmənlə üzbəüz dayanmış yaşayış məntəqələrində əhalinin sayı və əhval-ruhiyyəsi dəqiqliklə təsvir edilirdi. Düşmən kəşfiyyəti heç bir əziyyətə qatılmasadan, sadəcə dövrü mətbuatı, antiəzərbaycan xəttini yürüdənlərin hazırladığı telesüjetləri izləməklə özünə lazım olan informasiyanı əldə edə bilirdi. Çox güman ki, düşmən kəşfiyyətinə belə şəffaf olmağın hansı acı nəticələrə gətirib çıxardığını xüsusi olaraq bir daha xatırlatmağa ehtiyac yoxdur. Lakin belə halların bir daha təkrarlanmaması üçün mövcud problemlər və onların aradan qaldırılması yolları barədə açıq danışmaq zərurəti yaranmışdır.

Bu gün də ayrı-ayrı “ekspertlər” Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbi arsenalının say və texniki göstəricilərini mediada fəal müzakirə edir, KİV-lər ordunun ali komanda heyəti barədə şayiələr yayır, dövlətin hərbi sahədə siyasəti haqqında həqiqətə uyğun olmayan, qərəzli məlumatlar dərc edirlər. Məsələn, özünü “hərbi ekspert” kimi təqdim edən ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Üzeyir Cəfərov, vaxtilə korpus komandiri olmuş, hazırda isə xarici ölkələrdən birində yaşayan İsa Sadiqov qərəzli, heç bir əsası olmayan iddialarla çıxış edir, silahlı qüvvələri, onun rəhbərliyini hədəfə götürür, müstəqillik dövründə milli ordu quruculuğu sahəsində görülmüş işləri gözədən salmağa çalışır və öz açıqlamaları ilə düşmənin maraqlarına xidmət edirlər. “Azadlıq” qəzeti, “Azadlıq” radiosu və bir sıra digər KİV-lər onların qərəzli iddialarına geniş yer verir və bu tipli çirkin, antimillə fəaliyyətin iştirakçısına çevrilirlər.

Mən bugünkü toplantıda konkret ad çəkmə bilərəm. Lakin düşüncənəm ki, dəfələrlə Prezident Administrasiyasından xəbərdarlıq almış resursların rəhbərləri kimdən söhbət getdiyini başa düşəcəklər. Bəzi media qurumları Milli Oрдuda döyüş şəraitində həlak olmuş və ya yaralanmış hərbi qulluqçular haqqında məlumatların ictimailəşdirilməsi üzrə “ixtisaslaşblar”. Son hadisələr zamanı informasiya agentliklərindən biri Müdafiə Nazirliyinin rəsmi açıqlamasını gözləmədən şəhid olmuş hərbi qulluqçular haqqında özlə kanallarla əldə etdiyi, əsasən də yanlış məlumatlar əsasında xəbərlər yayıb. Bəzi saytlar isə bütün mümkün sərhədləri aşaraq həlak olanların sayı barədə fantastik rəqəmlər səsləndiriblər. Belə canfəsanlıq bir çox hallarda yanlış informasiyanın dövrüyyəsinə və anlaşılmazlıqların yaranmasına səbəb olur. Digər

tərəfdən isə Azərbaycan Ordusunu nüfuzdan salır, cəmiyyətdə ona inamsızlıq yaradır. Biz görməmişik ki, ermənilər bu yolla getsinlər, belə halları geniş yaysınlar. Əksinə, onlar hər vaxtlar ordunun nüfuzunu qaldırırlar, hətta itkilərini belə gizlədirlər.

Avqustun 7-də Tovuz rayonunda ermənilərin kəşfiyyat-diversiya qrupunun zərərsizləşdirilməsi və Karen Petrosyan adlı diversanın yaxalanması ilə bağlı agentliklərin və Müdafiə Nazirliyinin yaydıqları məlumatlar arasında yaranmış ziddiyyətləri buna misal kimi göstərmək olar. Lakin rəsmi orqanların müvafiq xəbərdarlıqlarından heç bir nəticənin çıxarılmaması KİV əməkdaşlarının məsuliyyətsizliyindən kifayət qədər ciddi xəbər verir.

Yeni bir fakt: digər bir sayt Müdafiə Nazirliyinin açıqlamasını gözləmədən avqustun 26-da Qazax rayonunun Kəməri kəndində növbəti erməni diversantının saxlanması haqqında düzgün olmayan, səhv məlumat yayıb. Onun ardınca başqa saytlar dərhal bu məlumatı səhifələrinə yerləşdiriblər. Prezident Administrasiyasının müdaxiləsindən sonra həmin məlumat saytlardan çıxarılıb-dır. Lakin bir neçə saat keçdikdən sonra həmin məlumat yenidən saytların birində yerləşdirilib və digər resurslar da, hətta xəbərdarlıq olunmuş saytlar da onu təkrar verirlər. Bu məsələ bizim tərəfimizdən araşdırılıb və rayon icra hakimiyyətinin Kəməri kəndi üzrə nümayəndəsi bu məlumatı yaydığına görə vəzifəsindən azad olunub. O, məlumatı diversanın verdiyi informasiya həcmində yayıb və bununla da, faktiki olaraq, erməni tərəfinə müəyyən sirləri çatdırıb. Bundan sonra belə faktların qarşısını almaq üçün biz ciddi tədbirlər görəcəyik.

Açıq deməliyəm, bir sıra informasiya resursları bir tərəfdən Ermənistan kəşfiyyəti üçün məlumat ötürücüsünə çevrilir, digər tərəfdən də düşmənin Azərbaycan əleyhinə aparıldığı mənəvi-psixoloji müharibəyə “təhdid” verərək həm əsgərlər, həm də əhali arasında çaşqınlıq, ruh düşkünlüyü yaranmasına səbəb olurlar.

Məsələn, avqustun əvvəllərində bəzi saytlar Ermənistanla sərhəd zonalarında azərbaycanlıların yaşayış yerlərini tərk etdiyi barədə yanlış informasiya yaydılar və bununla da əhali arasında çaşqınlıq yaranmasına xidmət etdilər. Nəşrlərdən biri isə sərhədyanı zonalarda yaşayan əhalini ruhlandırmaq əvəzinə, süni şəkildə sosial problemləri, təhlükəsizlik məsələlərini qabardaraq, əhalinin həmin əraziləri tərk etməsi üçün təbliğat aparıb. Bu yolu tutanlar bilməlidirlər ki, onlar Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələrinə əsasən məsuliyyətə cəlb oluna bilərlər.

Təəssüf ki, yalnız Facebook, Twitter, Youtube kimi beynəlxalq şəbəkələr, BBC, “Amerikanın səsi”, “Azadlıq” radiosu kimi bəzi beynəlxalq media brendlərinin yerli nümayəndəlikləri deyil, hətta bir sıra hallarda Azərbaycan KİV-ləri də xalqımıza qarşı necə əmansız psixoloji müharibə apardığını unudaraq, düşmən mediasının təxribat xarakterli məlumatlarını olduğu kimi tirajlayırlar. Bəzi informasiya resurslarının belə məlumatları olduğu kimi yayması qəbul edilmişdir və düşmən erməni təbliğatının müdaxiləməsi qaydada Azərbaycan ictimaiyyətinə yeridilməsindən başqa bir şey deyildir. Qəzəbləndirici hal ondan ibarətdir ki, bir sıra KİV-lər isə düşmən kəşfiyyəti üçün açıq informasiya mənbəyi rolu oynayırlar.

Məsələn, bir neçə gün əvvəl Ağstafada sərhəd bölgəsində Azərbaycanın hərbi texnikasının hərəkəti ilə bağlı qeyri-peşəkər müllki şəxs tərəfindən çəkilmis şəkillər və video-süjet ölkənin aparıcı KİV-lərinə göndərilmiş və dərhal da onlar tərəfindən tirajlanmışdır. Yaxud da müllki şəxslərin öz təşəbbüsləri ilə qoşunların təmas xəttini keçərək işğal altında olan doğma torpaqlarına getmələri və yaxalanmaları ətrafında Ermənistan KİV-lərinin qaldırdığı ajiotajı xatırlamaq kifayətdir. Azərbaycanın bəzi internet resursları erməni mənbələrinə istinadən həmin şəxsləri “diversiya qrupu” kimi təqdim etdi. Bütün bunların məntiqini anlamaq olduqca çətinidir. Bu, yumşaq desək, qeyri-peşəkərliqdir, hüquqi məsuliyyətsizlikdir, məənəvi baxımdan isə düşmən dəyirmanına su tökməkdir. Biz düşməmə “can yandırın” “hüquq müdafiəçilərinin” fəaliyyətinin məqsədləri və nəticələri haqda hüquq mühafizə orqanlarının ilkin açıqlamalarından məlumatlıyıq.

Bəs bəzi KİV-lərin son hadisələr zamanı nümayiş etdirdiyi davranışa necə qiymət verilməlidir? Bunun səbəb və məqsədləri nədir? Bunlar ilk növbədə Azərbaycanın jurnalist ictimaiyyətinə narahət etməli, bu sualların cavabları tapılmalı, prinsiplial qiymət verilməli və belə məsuliyyətsiz əməllərin aradan qaldırılması üçün ciddi tədbirlər görülməlidir.

Qeyd edilməlidir ki, bütün kəskinliyi ilə müşahidə olunan bu problemin başlıca səbəblərindən biri də KİV-lər arasında olan rəqabət mühitinin mövcudluğudur. Əlbəttə, KİV-lər də sahibkarlıq subyektləridir, onların istehsal etdiyi məhsul isə informasiyadır. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində bütün saha-

lərdə olduğu kimi, KİV-lər arasında da sağ-lam rəqabət təqdirəlayiq haldır. Ancaq bu rəqabət keyfiyyətsiz, qeyri-obyektiv, müxtəlif mənbələrdən dəqiqləşdirilməmiş, qərəzli, qanunların tələblərinə, milli maraqlara zidd məhsulun istehsalı və yayımı hesabına aparılmamalıdır. Son vaxtlar dövrü mətbuatda, xüsusilə də elektron mediada bu tipli materialların sayı artıb və dözülməz səviyyəyə çatıb. Əsası olmayan, plagiat, ilkin mənbənin göstərilməməsi, “etibarlı”, “məlumatlı mənbə”lərə istinad da bu problemdən qaçınmaqlarıdır. Bu qərəzli işdə əsasən də müxəlifət qəzetləri və saytları seçilir. Birincilik uğrunda mübarizə peşəkərliq, operativlik, dəqiqlik, obyektivlik, qərəzsizlik, qanunlara hörmət və dövlətə, milli maraqlara sadıqliq prinsipləri üzərində qurulmalıdır.

Son hadisələr də nəzərə alınmaqla kütləvi informasiya vasitələrinin yaydıqları qanunazidd məlumatları aşağıdakı kimi təsnifləşdir-mək olar:

- *Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin strateji, operativ və səfərbərlik üzrə yerləşdirilməsi, onların döyüş və səfərbərlik hazırlığı haqqında məlumatların yayılması;*
- *silah və hərbi texnika nümunələrinin taktiki-texniki xarakteristikaları və döyüşdə tətbiqi imkanları haqqında məlumatların yayılması;*

- *milli təhlükəsizlik və müdafiə mühazirələrinə görə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən obyektlərin dislokasiyası, təyinatı, hazırlıq və müdafiə olunma dərəcəsi haqqında məlumatların yayılması;*

- *qoşunların dislokasiyası, hərəkəti, həqiqi adları, təşkilati strukturu, şəxsi heyətinin sayı və onların döyüş təminatı, həmçinin hərbi-siyasi və ya əməliyyat şəraiti haqqında məlumatların yayılması;*

- *Azərbaycan Respublikasının digər dövlətlərlə hərbi, elmi-texniki və başqa sahələrdə əməkdaşlığı haqqında məlumatların yayılması;*

- *kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-xəbərkəşfiyyəti sahəsində məlumatların yayılması;*

- *rəsmi instansiyaların açıqlamalarını gözləmədən cəbhə xəttindəki insidentlər haqqında təhrif olunmuş və yanlış məlumatların yayılması;*

- *həlak olmuş və yaralanmış hərbi qulluqçular haqqında şişirdilmiş məlumatların təqdim olunması;*

- *həlak olmuş hərbi qulluqçuların adları və soyadları, rütbələri, həlak olma şəraiti haqqında məlumatların yayılması;*

- *sərhəddə və qoşunların təmas xəttində Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin mövqeləri haqqında məlumatların yayılması;*

- *hərbi hissələrin komandirləri, rəhbər və zəifli şəxsləri haqqında məlumatların açıqlanması və s.*

Qeyd edilməlidir ki, bu məlumatların tam əksəriyyəti “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə mühafizə olunur və həmin qanunun 5-ci maddəsinə əsasən onların yayılması qadağandır. Qanunun tələbinə əsasən dövlətin hərbi, xarici-siyasi, iqtisadi, kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-xəbərkəşfiyyəti ilə bağlı olub, dövlət tərəfindən mühafizə edilən və yayılması Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyinə ziyan vura bilən məlumatlar dövlət sirri kateqoriyasına şamil edilir. Həmin qanun dövlət sirrini mühafizə etməyə məsul şəxsləri və icra strukturlarını, hərbi sirr təşkil edən məlumatları sadalayır, eyni zamanda, milli qanunvericiliyimiz bu sirrin açılmasına görə məsuliyyət müəyyən edir.

Sual olunur: belə halların təkrarlanmaması üçün hansı əməli addımlar atılmalıdır? Beynəlxalq praktikaya mürciat etsək, görürük ki, hətta inkişaf etmiş demokratik ölkələrdə belə hərbi əməliyyatlar, sosial gərginlik və digər oxşar hallarda hakimiyyət medianın informasiyaya çıxışını, informasiya əldə etmək və yaymaq hüququnu sifət şəkildə məhdudlaşdırır. 2013-cü il oktyabrın 30-da Böyük Britaniya Kraliçası II Elizabet Birləşmiş Krallıqda medianın əxlaq kodeksinə əməl edilməsi mexanizmini müəyyənləşdirən Kral Xartiyasını imzalayıb. Yeni qaydalar görə, Britaniya KİV-ləri jurnalistlərin etik normalara riayət etməsini tənzimləyən qurum yaratmalıdır. Həmin tənzimləyici qurum etik normaları pozulması faktını aşkarladığı media orqanını 1 milyon funt sterlinq məbləğində cəriməyə bilər. Üstəlik, bu tənzimləyici qurumun işinə nəzarət edən xüsusi rəsmi dövlət orqanı da formalaşdırılır.

Türkiyədə “Gəzi hadisələri”ndən və “İmralı protokolları” olduqu iddia edilən sənədlərin mətbuata sızdırılmasından sonra keçirilmiş toplantılarda KİV-lərin fəaliyyətinə nəzarət edəcək tənzimləyici qurumun yaranması haqda təkliflər səsləndiyi məlumdur.

İl Körfəz müharibəsi zamanı ABŞ-in dövlət katibi Kolin Pauell Qətər dövlətindən “Əl-Cəzirə” telekanalının müharibə haqqında informasiyalarına nəzarət edilməsini xahiş etmişdi. Bu il avqustun 9-da ABŞ-in Missuri ştatının Sent-Luis şəhərində polisın qaradərili gənci öldürməsi geniş etirazlara səbəb oldu. ABŞ hakimiyyətinin həyata keçirdiyi tədbirlər göstərdi ki, bu ölkədə sosial narazi-

liqi artıran materiallardan söhbət getdikdə, media əməkdaşlarının informasiya əldə etməklə və yaymaq hüququ daha sərt şəkildə məhdudlaşdırılır, jurnalistlər təzyiqlərə, həbslərə məruz qalırlar.

Başqa bir problem kimi beynəlxalq miqyasda fəaliyyət göstərən sosial şəbəkələrdə qeyri-obyektiv, qanunazidd informasiyaların yayılması göstərmək olar. Məlumdur ki, bir sıra hallarda sosial şəbəkələr yayılması qanunla qadağan olunmuş informasiyanın mənbəyi rolunda çıxış edir, sonra isə həmin məlumatlar internet media tərəfindən tirajlanır. Artuq Fransa, Böyük Britaniya, son illər isə Türkiyə nümunəsindən bəlli olduğu kimi Youtube, Google, Twitter, Facebook kimi sosial şəbəkələrin ölkə qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə məhkəmə prosesləri keçirilib və bu məhkəmələri qanunlara uyğun hökmlər çıxarıblar. Eyni zamanda, həmin şəbəkələrə cəmiyyətin təhlükəsizliyinin təmin olunması ilə bağlı müvafiq xəbərdarlıq edilib. Həmçinin kəşfiyyət xarakterli, cəmiyyətdə gərginlik yarada biləcək məlumatların sızmasını ön-ləmək məqsədilə həmin ölkələrdə sosial şəbəkələrə qarşı daha sət addımların atılması faktları da mövcuddur.

Məsələn, 2011-ci ildə Böyük Britaniyada iğtişaşlar zamanı Facebook və Twitter sosial şəbəkələrinə giriş məhdudlaşdırıldı. 2013-cü ildə İstanbulda baş vermiş kütləvi qarşıdurma ilə əlaqədar Türkiyə hökuməti Twitterə qarşı analoji məhdudiyətin tətbiq olunması ilə bağlı qərar çıxardı.

Qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan Prezidentinin 1998-ci il 6 avqust tarixli Fərmanı ilə Nazirlər Kabineti nəzəndə mətbuatda və digər KİV-lərdə dövlət sirlərini mühafizə edən baş idarə ləğv edilib. Bununla hərbi senzuranın tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Prezidentinin 1992-ci il 16 aprel tarixli Fərmanı və bütün informasiya yayımı üzərində nəzarəti nəzərdə tutan 1993-cü il 15 aprel tarixli Sərəncamı qüvvəsini itirib. Eyni zamanda, 2000-ci ildə Mətbuat və İnformasiya Nazirliyi ləğv olunub və dövlətin mətbuat üzərində nəzarət funksiyasından imtina edilib. Əlbəttə, Azərbaycan hakimiyyəti indiki mərhələdə keçmişə qayıtmaq, həmin orqanların fəaliyyətini bu və ya digər formada bərpa etmək niyyətində deyil. Eyni zamanda, internet mediada, sosial şəbəkələrdə Azərbaycan haqqında, tanınmış ictimaiyyət nümayəndələrinin barədə yanlış məlumatları, habelə hərbi hissələrimizin dislokasiyası, əsgər postları, cəbhə bölgəsindəki yaşayış məntəqələri, silahlı qüvvələrimizin texniki göstəriciləri, eləcə də hərbi sirri özündə ehtiva edən və cəbhə bölgəsində dəqiqləşdirilməmiş materialların yayılmasına da laqeyd qala bil-mərik.

2007-ci ildə təsdiq olunmuş Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasında qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycan Respublikasının ərazisi vahiddir, toxunulmazdır və bölünməzdir. Beynəlxalq hüquqda təsbit olunmuş bütün vasitələrdən istifadə etməklə öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik siyasətinin ən ümudə vəzifəsidir. Buna görə də, formasından və məzmunundan asılı olmayaraq Azərbaycanın müstəqilliyi, suverenliyi, ərazi bütövlüyü və konstitusiyaya qurulmuş əleyhinə istənilən qəsdə və ya qəsd cəhdlərinə, o cümlədən cəmiyyətin informasiya təhlükəsizliyini təhdid edən hallara qarşısı hüquqi çərçivədə zəruri addımlar atılmalıdır və xəbərdarlıq edirmək ki, atılacaqdır.

Müasir dövrdə vahid informasiya məkanı-nın mövcud olduğu şəraitdə medianın ən mühüm funksiyalarından biri də milli maraqları hər şeydən üstün tutmaq, vətəndaşları, cəmiyyəti vahid məqsəd uğrunda səfərbər etməkdir. KİV-lər Azərbaycan konstitusiyaya qurulmuş, ərazi bütövlüyü, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, milli təhlükəsizlik və digər bu kimi məsələlərdə kifayət qədər həssas davranmalı, cəmiyyətdə milli təəssübkeşliyin nümunəsini təqdim etməli, onun obyektiv və operativ informasiya ehtiyacını ödəmək missiyasını milli maraqlarla uzaqlandırdırlar. Vətənpərvərlik, milli dövlətçiliyə sədaqət, milli maraqlar uğrunda prinsipiallıq KİV-lərin fəaliyyətinin başlıca elementlərini təşkil etməlidir.

Azərbaycan KİV-ləri öz zəngin tarixi ənənələrinə sadiq qalaraq cəmiyyətdə, xüsusilə gənc nəsildə Vətən sevgisi hissələrinin dərin kök salmasına çalışmalıdırlar. Acınacaqlı haldır ki, milli KİV-lərimiz bu vacib məsələyə diqqət ayırmır və maraq göstərmirlər. Mətbuat işiqlı simaların timsalında insanlara mənəvi səfiq əsiləməli, onlarda əsl vətəndaşlıq mövqeyinin formalaşmasına öz dəyərli töhfəsini verməlidir. Hesab edirik ki, bu əməl onların fəaliyyətinin əsasını təşkil etməlidir. Eyni zamanda, Azərbaycan jurnalistikası peşəkərliq, obyektivlik, qərəzsizlik, yüksək milli şüur və vətənpərvərlik prinsiplərinə dönmədən əməl etməli, söz və məlumat əzədlığindən sui-istifadənin qarşısı qətiyyətlə alınmalıdır.

Son 11 ildə ölkəmiz hər bir xalqın fəxr edə biləcəyi inkişaf yolu keçib. Azərbaycanın in-

kişaf modeli dünyanın aparıcı iqtisadi, siyasi mərkəzləri, ölkəmizə səfər edən xarici dövlət və hökumət başçıları, rəsmi şəxslər, sırası vətəndaşlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və təqdir olunur. Əlbəttə, bütün bunlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və onun komandasının məqsədyönlü, milli maraqlara hesablanmış praqmatik siyasətinin nəticəsində mümkündür olub. Hesab edirik ki, Azərbaycanın kütləvi informasiya vasitələri ölkədə görülən işləri, cənab Prezidentin həyata keçirdiyi uğurlu siyasəti daha geniş və obyektiv şəkildə işıqlandırmalıdırlar.

Məsələnin digər tərəfi dövlət orqanlarının informasiyanın verilməsinə məsul struktur bölmələrinin fəaliyyətində müşahidə olunan çatışmazlıqlardır. Xatırlatmaq istərdim ki, 2005-ci ildə Avropa Şurası və ATƏT ekspertlərinin, yerli QHT-lərin yaxından iştirakı ilə hazırlanmış və qəbul edilmiş “İnformasiya əldə etmək haqqında” Qanun hazırda Avropada ən mütərəqqi qanunvericilik nümunələrindən biri hesab olunur. Qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş məlumat əldə etmək hüququnun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə, açıq cəmiyyətin və demokratik dövlətin prinsipləri əsasında təmin edilməsini hüquqi əsaslarını müəyyənləşdirir. Bununla yanaşı, ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə vətəndaşlar tərəfindən nəzarət olunmasına şərait yaradır, habelə informasiyanın əldə edilməsini əsas prinsiplərini, dövlət orqanlarının informasiyanın verilməsinə məsul struktur bölmələrinin vəzifələri və funksiyalarını, fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirir.

Ötən müddət ərzində müvafiq qanunun implementasiyası məqsədilə ciddi addımlar atılmış, dövlət orqanlarının informasiyanın verilməsi funksiyasını yerinə yetirən struktur bölmələrinin və məsul şəxslərinin fəaliyyəti təşkil olunub və təkmilləşdirilib. Dövlət orqanlarının internet informasiya resurslarında qanunda nəzərdə tutulmuş məlumatların və operativ informasiyaların yerləşdirilməsi onların fəaliyyətini daha da şəffəfləşdirib, cəmiyyətə və KİV-lərin informasiya əldə etmək imkanlarını genişləndirib.

Müstəqil təşkilatların apardığı monitorinqlərin nəticələri göstərir ki, 2005-ci ildə müqayisədə dövlət orqanlarının informasiya sahəsində fəaliyyətində ciddi irəliləyiş baş verib, bəzi strukturların internet saytlarının zəruri və operativ informasiya təminatı 70-80 faizədək yüksəlib, mətbuat xidmətləri ilə KİV-lər arasında sıx əməkdaşlıq əlaqələri yaranıb.

Lakin etiraf etməliyəm ki, bəzi dövlət orqanları hələ də bu sahədə fəaliyyətini qanunun tələblərinə uyğun qura bilməmişlər. Bir çox mətbuat xidmətləri qarşıda duran vəzifələri düzgün dərk etmir, təmsil etdiyi struktur fəaliyyətini ictimaiyyətə lazımınca çatdırmağa səy göstərmir, KİV-lə işi səmərəli qura bilmirlər. Nəticə etibarilə haqqında söhbət açdığımız son hadisələrdə nəzərə alınmaqla, deyə bilərik ki, dövlət orqanı ictimai maraq kəsb edən hadisəyə dövlətin marağına uyğun, operativ, dolğun reaksiya verməyəndə müxtəlif şayiələr yaranması və dövrüyyəsi üçün əlverişli şərait yaranır. Bu isə ümumilikdə cəmiyyəti çaşdırır, dövlətin imicinə mənfi təsir edir, fantastik və aqlaşğmaz iddiaların meydana gəlməsinə imkan yaradır.

Qeyd edilməlidir ki, 2006-cı ildə dövlət orqanlarının informasiyanın verilməsinə məsul struktur bölmələrinin rəhbərləri ilə görüş keçirilib, onların fəaliyyəti təhlil olunub, mövcud nöqsanlar müəyyənləşdirilib və problemlərin aradan qaldırılması üçün tapşırıqlar, tövsiyələr verilib, sirkulyar hazırlanaraq paylanıb. Buna görə də mətbuat xidmətlərinin fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərdə xüsusi diqqətə ehtiyac yoxdur. Bununla yanaşı, xatırlatmaq istərdim ki, dövlət orqanlarının fəaliyyəti, baş vermiş hadisələrlə bağlı cəmiyyətin doğru-dürüst və operativ məlumatlandırılması və digər vacib vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün informasiya sahiblərinin, konkret olaraq mətbuat xidmətlərinin və ictimaiyyətə əlaqə idarələrinin üzərinə ciddi məsuliyyət düşür. Onlar səlahiyyətlərinə aid məsələlər üzrə dövlət siyasətinin müntəzəm izah etməli, qəbul edilən və hazırlanan qərarların mahiyyəti üzrə açıqlamalar verməli, qeyri-obyektiv, qərəzli və dezinformasiya xarakterli iddiaları tutarlı cavablandırmalı, öz fəaliyyətlərini operativlik, sistemlilik, müntəzəmlik, dəqiqlik, dolğunluq və əlaqəlilik prinsipləri üzərində qurmalıdırlar.

Ümidvaram ki, vəziyyətin təhlili, nöqsanların müəyyənləşdirilməsi, onların aradan qaldırılması üçün verilən tövsiyələr qarşıdan gələn dövrdə həm informasiya sahiblərinin, həm də KİV-lərin qanunauyğun və səmərəli fəaliyyətinin tənzimlənməsinə öz mütəbət təsirini göstərəcəkdir. Unutmaq lazım deyil ki, vəzifəsindən, mövqeyindən, sosial statusundan asılı olmayaraq, hər bir Azərbaycan vətəndaşı vahid əməl uğrunda – Azərbaycanın inkişafı, ümummillə problemlərinin həlli, dövlət və milli maraqların təmin olunması üçün bütün qüvvəsini səfərbər etməyə və var gücü ilə çalışmağa borcludur.

Borclu vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınmışdır

Avqust ayının 25-27-də 11 sayılı Ərazi Vergilər Departamentinin və 13 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən bir sıra borclu vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir.

13 sayılı ƏVİ-nin əhatə dairəsinə daxil olan, Zaqatala şəhəri, V.İsmayilov küçəsində yerləşən "Zaqatala-Bazar-2" ATSC-nin fəaliyyəti vergi orqanları tərəfindən araşdırılarkən, onun 7040 manat məbləğində vergi borcunun yarandığı müəyyən edilmiş, bu barədə vergi ödəyicisinə bildiriş göndərilmiş də, borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək məqsə-

dilə obyektədəki əmlakın siyahıya alınması haqqında Qərar çıxarılmış, 8300 manat dəyərində mağaza və bərbərxana binası müvafiq qaydada siyahıya alınmışdır.

Həmin gün Zaqatala rayonunun Göyəm kəndində yerləşən "Şahin" MMC-yə məxsus daş karxanasında da əmlakın siyahıya alınması aparılmış, müəssisənin 4624 manat vergi borcunun təmin edilməsi məqsədilə obyektədəki 5500 manatlıq daş sındıran avadanlıq və elektron idarəetmə qurğusu siyahıya alınmışdır.

11 sayılı ƏVD-nin əhatə dairəsinə daxil olan, Mingəçevir şəhəri, N.Nərimanov küçəsi 14/A ünvanında yerləşən, fiziki şəxs Abdulazimova Cəmilə Elman qızına məxsus "Kosmos" və Yevlax rayonu, Xaldan qəsəbəsində yerləşən, fiziki şəxs Məmmədov Rövşən Mabud oğluna məx-

sus "Ərəş" şadlıq saraylarında əmlakın siyahıya alınması tədbirləri keçirilmişdir. C.Abduləzimovanın 2717 manat, R.Məmmədovun isə 1470 manat məbləğində vergi borclarının təmin edilməsi məqsədilə obyektədəki müvafiq olaraq 3000 və 1800 manat dəyərində məişət avadanlıqları və digər texniki avadanlıqlar müəyyən edilmiş qaydada siyahıya alınmışdır.

Departamentin əməkdaşları tərəfindən Bərdə şəhəri, A.Əhmədov küçəsində yerləşən, "Bərdə VIP Medical" stomatoloji mərkəzdə də əmlakın siyahıya alınması tədbirləri keçirilmiş, vergi ödəyicisinin 1186 manat vergi borcu müqabilində onun 1700 manat məbləğində texniki ləvazimatları müvafiq qaydada siyahıya alınmışdır.

ABŞ-ın Daxili Gəlirlər Xidmətinin nümayəndə heyəti Vergilər Nazirliyində olmuşlar

Avqust ayının 28-29-da Vergilər Nazirliyində Amerika Birləşmiş Ştatlarının Daxili Gəlirlər Xidmətinin nümayəndə heyəti ilə "Məlumatların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və İnfrastruktur" mövzusunda görüş keçirilmişdir. Vergilər nazirinin birinci müavini Natiq Əmirov qonaqları ölkəmizdə salamlamaqdan

məmnun olduğunu bildirmiş, gəlirlərin gizlədilməsi və vergidən yayınma ilə mübarizə aparılmasında FATCA ilə Vergilər Nazirliyinin birgə gördüyü işlərin əhəmiyyəti və mövcud vəziyyət barədə görüş iştirakçılarına məlumat vermişdir.

Görüşdə həmçinin məlumatların təhlükəsizliyinin

təmin edilməsi tədbirləri və infrastruktur üzrə iş kitabının məqsədləri, normativ-hüquqi baza, informasiya təhlükəsizliyinin idarə edilməsi, nəzarət və icranın təmin edilməsi və s. mövzular müzakirə edilmişdir.

Görüşün yüksək səviyyədə təşkilinə görə Vergilər Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlı-

ğını bildirən Amerika Birləşmiş Ştatlarının Daxili Gəlirlər Xidmətinin nümayəndələri Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi ilə əməkdaşlıqdan məmnunluqlarını ifadə etmiş və qarşılıqlı məlumat mübadiləsi ilə əlaqədar bu qurum tərəfindən üzərlərinə düşən bütün öhdəlikləri yerinə yetirəcəklərini bildirmişlər.

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlsp.gov.az) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlər və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza" s olmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sisteme daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi bildirir ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162-1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sisteme daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumat www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

Operativ nəzarət tədbirləri haqqında

2014-cü ilin avqust ayı ərzində əhali ilə nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarına riayət olunması, nəzarət-kassa aparatlarından istifadə, vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərən vergi

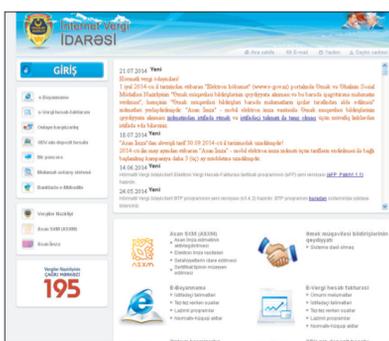
194 vergi ödəyicisinin vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərdiyi, 579 vergi ödəyicisinin xüsusi razılıq (lisensiya) tələb olunan fəaliyyət növləri ilə belə razılıq (lisensiya) almadan

ödəyicilərinin aşkarlanması və s. kimi operativ nəzarətin əhatə funksiyalarına daxil olan məsələlər üzrə vergi orqanları tərəfindən keçirilmiş tədbirlər zamanı 4611 vergi ödəyicisində qanunvericiliyin pozulması faktları aşkarlanmışdır. 720 vergi ödəyicisi tərəfindən qanunla nəzərdə tutulmayan valyutanın ödəniş vasitəsi kimi qəbul olunduğu, valyutanın ticarət, iaşə və xidmət müəssisələrində qanunsuz olaraq alınmış-satıldığı və ya dəyişdirildiyi,

məşğul olduğu müəyyən edilməmişdir. 3 vergi ödəyicisi tərəfindən 56 nəfər fiziki şəxsin əmək müqaviləsi bağlamadan işə cəlb edildiyi, 175 vergi ödəyicisi tərəfindən fərqlənmə nişanı olmadan avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşındığı, 30 vergi ödəyicisində aksiz markaları ilə müvafiq qaydada markalanmamış mallar olduğu aşkarlanmışdır.

Aşkar edilmiş nöqsanlarla bağlı qanunmüvafiq tədbirlər görülmüşdür.

Elektron xidmətlərin sayı 58-ə çatdı

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkil sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Vergilər Nazirliyi tərəfindən göstərilmiş nəzərdə tutulan 60 elektron xidmətdən 2012-2013-cü illərdə istifadəyə verilmiş 54 növü üzrə inzibati rəqləmətlər "Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrində" elektron variantda dərc edilmişdir.

Vergilər Nazirliyi tərəfindən daha 4 yeni xidmətin - "Vergi ödəyicisinin təsərrüfat subyektinin (obyektinin) onlayn qeydiyyatı", "Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatı", "Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatdan çıxarılması" və ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatın onlayn ləğv edilməsi" elektron xidmətlərinin göstərilməsinə başlanılması ilə əlaqədar müvafiq inzibati rəqləmətlərin layihələri hazırlanaraq, elektron xidmətlər reyestrinin operatoru funksiyalarını həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə razılaşdırılmışdır.

Xatırladıq ki, elektron xidmətlərin istifadəçiləri Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada vergi ödəyicisinin eyniləşdirilmə nömrəsi (VÖEN) almış hüquqi və fiziki şəxslərdir. Xidmət interaktiv qaydada ödənişsiz həyata keçirilir və <http://www.e-taxes.gov.az>, <http://www.e-gov.az>, ünvanlarında istifadəçilərə təqdim olunur. Yeni xidmətlər barədə ətraflı məlumatı <https://www.e-taxes.gov.az> və office@taxes.gov.az elektron ünvanından, nazirliyin vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və 195 Çağrı Mərkəzindən əldə etmək olar.

QLOBALLAŞAN İQTİSADİYYATDA İNNOVATİV İNKİŞAF VƏ VERGİTUTMA MƏSƏLƏLƏRİ

Azərbaycanda innovasiya əsaslı iqtisadiyyatın qurulmasının dövlətimizin apardığı iqtisadi siyasətin əsas prioritetlərindən biri olduğunu deyə bilərik. Sənaye və texnologiyalar parklarının yaradılması istiqamətində görülən işlər, sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılması üçün reallaşdırılan tənzimlənmə, o cümlədən vergi tənzimlənməsi tədbirləri düşünülmüş və ardıcılıqla aparılan dövlət siyasətinin əlamətləridir.

(*övvəlki ötən saylarımızda*)

İkincisi, vergilərdən yayınma imkanlarını minimuma endirmək üçün "ana" ölkələrin milli qanunvericiliklərini sərbəstləşdirmək olar. Burada xarici korporasiyaların və investisiya fondlarının nəzarət etdikləri transfer qiymətlər sahəsində qanunvericilik tədbirləri nəzərdə tutulur. Transfer qiymətlərinin müəyyən hərəkatlarının nəticələri həyata keçirilməsi zamanı iqtisadi fəaliyyətin həqiqətən baş tutmasının sübutunun yükü vergi ödəyicisinin üzərindədir. "Ana" ölkələrə ödəmələr üçün ofşor mərkəzlərə xeyli yüksəldilmiş faiz dərəcəsi ilə vergi təbiiq etmək təklif edilir. Gəlirin "təbiiq" zərərli vergi rəqabəti ilə bağlıdırsa, bu zaman ikiqat vergitutumadan yan keçmək üçün müqavilələrə üstünlük vermək tövsiyə olunmur.

Rezident şirkətlər tərəfindən milli vergi idarələrinin onların xarici ölkələrdə beynəlxalq sövdələri və əməliyyatları barədə məlumatlandırılması rejiminin tətbiqi (bu rejimin olmadığı yerlərdə) zəruri tədbir kimi qəbul edilmişdir. Vergi ödəyicilərinin müəyyən hərəkatlarının nəticələri üçün inzibati qərarlar planlaşdırılarkən (qabaqcadan qəbul edilmiş qərarlar) belə qərarların qəbul edilməsi şərtlərinin aşkarlığını, imtina edilməsinə və geri çağırılmasına təmin etmək təklif edilir. Vergi sığınacaqları ilə sıx siyasi, iqtisadi və başqa münasibətlərdə olan ölkələrə bu sövdələri elə həyata keçirmək tövsiyə edilir ki, zərərli vergi rəqabətinin inkişafı istisna edilsin. Maliyyə fəaliyyətinin ofşor

mərkəzlərin əksəriyyəti sənaye cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrə birləşmiş böyük olmayan dövlətlərdə yerləşmişdir və bəzi ekspertlərin fikrincə, sonuncular vəziyyəti dəyişmək istəsələr də, birincilər çətin ki, öz vergi rejimlərini saxlaya biləcəklər.

Üçüncüsü, qarşısına vergi siyasəti sahəsində əməkdaşlığın inkişafını məqsəd qoyan beynəlxalq forumlara müəyyən ümidlər vardır. Aİ ölkələri vıdanlıq vergi davranması məqəlləsi qəbul etmiş və ədalətli vergi rəqabəti rejimlərini aşkar etmək üçün xüsusi təşkilat - Davranış Məcəlləsi qrupunu yaratmışlar. Bu forumlar ofşor mərkəzlərini üz çixara, vergi siyasəti və inzibatiçiliq normalarını işləyib hazırlaya, ideyalar mübadiləsi üçün meydana çevrilə və beynəlxalq vergi mübahisələrinin həlli vasitəsi kimi xidmət edə bilər.

Beynəlxalq və regional kredit təşkilatları - BVF-ni, Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankını, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankını da nəzərdən qaçırmamaq olmur. Onlar zərərli vergi rəqabətinə qarşı mübarizə istiqamətində əməkdaşlıqdan imtina edən ölkələrin pul vəsaitlərinə yetərliliyi qadağan edə və bununla da onları öz hərəkatlarını idarə etməyə sövq edə bilər.

Lakin tənqidçilər zərərli vergi təcrübəsinə qarşı yönəldilmiş forumlar ideyasına şübhə ilə yanaşır və onu bəşəriyyətin amansız tərəqqisi yolunda maneə yaratmaq cəhdi hesab edirlər. Və həqiqətən də, Davranış Məcəlləsi qrupu vergi sığınacaqları siyahısına aid edilə biləcək yurisdiksiyaların siyahısını hazırla-

yarkən, Aİ-nin vıdanlıq vergi davranması məqəlləsi üzrə ilk iş təcrübəsi qarşılıqlı ittihamlara səbəb oldu. Maraqlıdır ki, bura 89 ölkə, o cümlədən ittifaqın 15 üzvünün hamısı daxil olmuşdur.

Bundan başqa, belə bir fikir də mövcuddur ki, ayrı-ayrı ölkələrdə vergi siyasətini dikte edən beynəlxalq kartellərin yaradılması yalnız dövlətlərin tez-tez dəyişən vergitutma bazaları üzərində nəzarətlərin saxlanması xidmət edəcəkdir. Tarixi təcrübə bu cür strukturların həyat qabiliyyətliliyinin olmadığını göstərir. Çünki kartel ideyası iki məqsəd güdür. Bir tərəfdən, inkişaf etmiş ölkələr digərlərinə aşağı vergitutma dərəcələrini müəyyən etməyi qadağan edərək, öz vergi daxilolmalarını saxlamağa çalışır. Digər tərəfdən, onlar vergi sığınacaqlarına "təzyiq" edir, onlardan öz vergilərinin bəyan etməsi üçün zəruri informasiyanı əldə edilməsinə qaydaya salmağa çalışırlar.

Müasir vergi sığınacaqları maliyyə kapitalına xidmətin güclü infrastrukturunu təklif edir. Son onillikdə ofşor yurisdiksiyaları arasında investisiyalar, hüquq, mühasibat hesabatlılığı, sığorta, xarici investisiya prosesinin digər aspektləri sahəsində peşəkarlar kontingenti formalaşmışdır. Bundan inkişaf etməkdə olan yeni mülk sahibləri öz investisiyalarını daha yaxşı yerləşdirmək üçün yararlanırlar.

Hazırda arxasında yer kürəsinin ən varlı insanların xidməti üçün vergi sığınacaqları yaratmış milyardlarla lobi duran ofşorun xarici təzyiqlərə qarşı necə müqavimət gö-

Yusifov Ceyhun Ramiz oğlu
iqtisad üzrə fəlsəfi doktoru,
AR Vergilər Nazirliyinin
Tədris Mərkəzi

stərə biləcəyi sualına cavab vermək çətinidir. Hər şey bu maliyyə fəaliyyəti mərkəzlərinin yerinə yetirdikləri rolun həqiqətənmi global iqtisadiyyat şəraitində mütərəqqi olduğunu sübut edə-bilməyəcəklərindən asılı ola- caq.

Nəticəni iqtisadiyyat üzrə Nobel mükafatı laureatı, Kolumbiya Universitetinin professoru Cozef Stiqlitsin (Joseph Stiglitz), "The Guardian"da dərc edilmiş "Qloballaşma yalnız gəlirlər deyil, həm də vergilərdir" məqaləsindən olan sitat ilə təqdim etmək istəyirdim: "Dünya "Apple"-ın rəhbəri Tim Kukun (Tim Cook) onun şirkətinin öz vergilərini tamamilə ödədiyi haqqında sözlərini gərginliklə dinlədi və elə görünürdü ki, o, şirkətin ödəməli olduğu bütün vergiləri nəzərdə tuturdu. Lakin, əlbəttə ki, bu iki mövqe arasında böyük fərq mövcuddur. Təəccüblü deyil ki, bu qədər resurs və ixtira qabiliyyətinə malik "Apple" şirkəti də qanun çərçivəsində hərəkət edərək, daha çox vergi ödəməkdən yan keçmək üçün əlindən gələni edəcəkdir".

В настоящее время экономический потенциал Азербайджанской Республики, выгодное географическое положение, сырьевые и минеральные запасы, комфортные климатические характеристики и благоприятные природные условия вместе с глубоко продуманной экономической политикой, искусным составлением и исполнением краткосрочных и долгосрочных программ развития экономики страны способствуют удерживанию первой позиции экономически развитой и устойчивой страны на Южном Кавказе.

Более того, Республика находится на пересечении важных транспортных коммуникаций в направлении Азия-Европа. Здесь, также присутствуют многие ведущие компании мира, реализующие свои экономические интересы, так и политические интересы своих стран.

Вектор экономического роста страны поддерживается положительными результатами государственной политики не только в

манатов. Кредиты, выданные физическим лицам, составили 588,6 миллионов манатов. Вклады населения в банке по итогам первого полугодия 2014 года составили 1,543 миллиарда манатов. Их рост по отношению к 1 июля 2013 года составил 4,1%. Совокупный капитал банка составил 989,1 миллионов манатов, что на 29,2% выше показателя на 1 июля 2013 года. Уставный капитал МБА доведен до 563,3 миллионов манатов. Доходы банка составили 330,2 млн. манатов. Чистая прибыль МБА, по данным на 1 июля 2014 года составила 29,7 млн. манатов. Число активных пластиковых карт МБА по данным на 1 июля 2014 года составило 2 035 532, банкоматов – 709, POS-терминалов – 7399. В создании исламского окна МБА оказывал содействие консорциум компаний "Salans", KPMG, "Pinsent Masons" и "Dar al Shariah".

Следует отметить, что исламское окно является составной частью Исламской финансовой системы. Проведение всех банковских операций здесь, основываются на принципах Исламского банкинга, который получил распространение на территории стран Персидского залива (ОАЭ, Катар, Бахрейн, Кувейт, Королевство Саудовской Аравии, Иран и т.д.), в Египте, Малайзии, Турции, а также на территории России, США и Великобрита-

ской карты «Мурабаха Карт». Эмиссия этой карты будет проводиться на базе Debet Master Card Gold. Основная цель выпуска «Мурабаха Карт» является развитие розничных операций. Таким образом, пользователи этой карты будут проводить покупки в торговых магазинах, которые сотрудничают с Банком по установленным на карте лимитам. Пользователям, проводившим торговые операции «Мурабаха Карт» будут применяться различные скидки.

На первоначальной стадии данная структура будет предоставлять населению страны исламские банковские продукты и услуги, в рамках действующего Банковского законодательства. В этой связи, необходимо обращение МБА в Милли Меджлис, Кабинет Министров и Центральный Банк, с предложениями об изменениях и дополнениях в действующее банковское законодательство Азербайджана и другие юридические нормативные документы, т.е. для стимулирования этого сегмента рынка необходимы реформы в законодательстве. ИБР согласился выделить техническую помощь Азербайджану в создании национального законодательства об исламском финансировании. Данный вопрос довольно широко обсуждался в наших предыдущих работах.

В рамках финансовой поддержки Исламского банка развития (ИБР) коммерческие банки Азербайджана Turanbank, Rabitabank, Nikoil Bank, Bank Standard и Amrahbank также применяют инструменты исламского банкинга. Об этом сообщили в ИБР, отметив, что 6 банков Азербайджана (Turanbank, Международный банк Азербайджана, Rabitabank, Nikoil Bank, Bank Standard и Amrahbank) применяют инструменты исламского банкинга.

Внедрение исламского банкинга позволит этим банкам в дальнейшем увеличить клиентскую базу, привлечь и размещать средства на международных исламских финансовых рынках, развивать сферу банковского обслуживания. Если же, рассматривать этот вопрос в макроэкономическом аспекте, то для Республики это означает привлечение дополнительных инвестиций в экономику, диверсификацию финансовых ресурсов, увеличение числа реализуемых экономических проектов. В конечном итоге это должно привести к росту развития промышленности, сферы обслуживания и торговли, а также отраслей сельского хозяйства страны, в целом. В свою очередь, это приведет к созданию новых рабочих мест, увеличению ВВП страны, налоговых

и у мусульман данное направление становится весьма перспективным и актуальным. Надо отметить, что анализируя историю мусульманского мира, в том числе святые учения можно прийти к выводу, что идея туризма (включая деловой и познавательный) для мусульманского мира не нова и совсем ему не чужда. В свою очередь, Халиальный туризм включает в себя, вероятно, все виды туризма, конечно же, с оговорками. До недавних пор «дозволенный» туризм был обусловлен личным фактором — не есть запретную пищу, не употреблять алкоголь, не быть участником непотребств, сторониться злых мест, молиться, читать Коран, исполнять другие требования ислама. Теперь весь комплекс ограничений и предпочтений берет на себя поставщик халиального отдыха. В этой новой отрасли существуют и соответствующие сертифицирующие органы. К 2020 году мусульманский туризм будет расти темпами, превышающими средние по миру (4,79% против 3.80%). Таким образом, общие расходы на исламский туризм составят приблизительно 192 млрд. долларов. Причем, надо заметить, что эти цифры не включают поездки на хадж и в умру. В последние 15 лет Азербайджан в этом плане увеличил свои возможности.

В настоящее время в ряде мусульманских стран предлагается модель для формирования нового уровня пенсионного обеспечения, выдвинутая шейхом Файзалом Манджу, исполнительным директором британской фирмы «Минара МалтиКонсалтинг». В докладе по пенсионному такафул-страхованию от 2013 года, подготовленном компанией «Миллименд», говорится: «Мы движемся теперь в направлении не реальной экономики, а финансовой; это значит, что наше выживание больше зависит от финансовых инструментов. Если мусульманские страны не начнут принимать меры для решения связанных со старением населения проблем, с которыми сейчас сталкиваются страны ОЭСР, последствия могут быть катастрофическими». В качестве возможного решения Файзал предложил новую модель, согласно которой исламское пенсионное обеспечение основывается на благотворительных и экономических началах. «В исламской экономике уже присутствует сложившийся благотворительный сектор (Ифак), который нужно снова активировать. У компаний по исламскому страхованию есть правильное понимание ситуации, которым необходимо воспользоваться». Он предлагает с помощью концепции «вакфа» создать четвертый уровень, основанный на добровольных взносах, предоставляя мусульманским странам возможность содержать стареющее население на пожертвования. Считаем, что и Азербайджане данный вид пенсионного обеспечения при внедрении соответствующей нормативно-правовой базы будет возможным.

Следует отметить, что данная деятельность наших банков в силу упомянутых и других объективных причин ограничивается рамками столицы республики. Однако МБА в рамках исламского банкинга планирует расширение деятельности и в регионах страны. Здесь, особое внимание предполагается уделять микрофинансированию частных домохозяйств и предпринимателей.

В перспективе МБА в соответствии с просьбой финансово-банковского совета СНГ готов взять на себя ответственность за продвижение исламского банкинга также и в странах СНГ. Так, банк начал такую работу с ООО "Банк МБА-МОСКВА" (дочерняя структура МБА в России). Планируется провести анализ российского законодательства на предмет предоставления финансовых услуг на основе исламских принципов и разработки исламских банковских продуктов так, чтобы они соответствовали российскому законодательству. Таким образом, в результате предполагается реализовать инициативу финансово-банковского совета СНГ, состоящую в определении Международного банка Азербайджана в качестве общего банка развития исламского финансирования в регионе. В дальнейшем у банка будет возможность способствовать установлению взаимоотношений между Азией и Ближним Востоком, а также между СНГ и странами Персидского залива.

Гаджи-заде Аза Фуад оглы
доктор философии по экономике, Институт экономики НАНА

Развитие Исламского банкинга в Азербайджане: возможности и перспективы

нефтяной сфере, но и в других - телекоммуникаций и высоких технологий, строительства, промышленности, машиностроения, альтернативной энергетики и др. Достаточно удовлетворительные движения происходят и в банковском секторе экономики Республики, который в последние годы также имеет существенные положительные тенденции роста. Агентство Moody's, ожидает, что экономический рост в Азербайджане в 2014 году составит 5%, рост банковского кредитования – около 20%, инфляция – 3,4%. Параллельно этим движениям укрепляются пути развития политических и внешнеэкономических связей Азербайджанской Республики, ее интеграция в мировую экономику. Азербайджанская Республика в 1991-м году стала членом Международного Валютного Фонда (МВФ), Мирового Банка (МБ), в 1993-м году Европейского Банка Реконструкции и Развития (ЕБРР), далее - Исламского Банка Развития (ИБР), Азиатского Банка Развития (АБР). Азербайджан с 1991-го года член Организации Исламская Конференция (ОИК), с 1992-го года - Организации Экономического Сотрудничества (ОЭС), 1993-го года - член СНГ, с 2001-го года член Совет Европы. К настоящему времени Республика имеет двусторонние внешнеэкономические связи с 84 странами.

Особое место во внешнеполитических и экономических связях отводится странам Исламского Мира. И, это естественно – в Азербайджане абсолютное большинство населения исповедует Ислам. Религия, хотя и отделена от государства, имеет особое влияние на некоторые процессы внутри страны. Часть населения желает жить и работать, строго придерживаясь правил и законов Шариата. Данное положение касается и банковской сферы страны. Развитие и функционирование традиционных банков в Азербайджане имеет большую историю и перспективы. Однако в последние годы, как и во всем мире у нас в стране интерес к исламскому банкингу растет по экспоненте.

Первое в Азербайджане исламское окно, созданное в Международном банке Азербайджана (МБА), приступило к обслуживанию клиентов в 2013-м году. МБА является крупнейшим банком страны. Основным акционером банка является правительство Азербайджана, владеющее 50,2% акций, остальные 49,8% принадлежат физическим и юридическим лицам. Акции банка в 2012 году увеличились на 17,5% по сравнению с 2011 годом, достигнув 5,891 миллиарда манатов. По данным на 1 июля 2014 года Активы Международного Банка Азербайджана (МБА) увеличились за год на 25,2% и достигли 8,04 миллиардов манатов. Кредитный портфель МБА увеличился по отношению к первому полугодью 2013 года на 23,4% и на 1 июля 2014 года составил 5,522 миллиардов

ни. Исламские окна успешно функционируют в таких ведущих европейских банках, как Citibank, Barclays, Deutsche Bank, HSBC, Commerzbank и т.д.

В список банковских услуг исламского окна МБА входят такие продукты исламского банкинга, как иджара - аналог традиционного лизинга или аренда имущества (также с возможностями последующего выкупа), вакала - аналог традиционного депозита (управление материальными активами, на основании доверенности), исламские банковские карточки, открытие счетов «Гард Хасан». Эти продукты МБА прошли соответствующую сертификацию в основанной Dubai Islamic Bank независимой шариатской финансово-правовой консультативной компании Dar al Shariah. Все процедуры и документацию по этим видам услуг соответствуют стандартам, установленным ведущим исламским финансовым регулятором AAOIFI (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions). МБА стал первым в европейском пространстве банком, презентовавшим в рамках оказания услуг исламского банкинга платежную карту Qibla card, которая была разработана на базе Debet MasterCard Platinum. На ней установлен электронный компас, позволяющий определить направление Гиблы. Обладатель этой карты может обменивать средства, оплачивать товары и услуги. Карта «Гибла» будет выпущена как дебетная, но сможет использоваться также с лимитом долга, выданного банком.

В ближайшее время Департамент Исламского Банкинга начнет выпуск новой ислам-

Следует отметить, что к началу 2014-го года объем исламского портфеля Международного банка Азербайджана составлял около \$200 миллионов, к концу же этого планируется его довести до \$400 миллионов.

Азербайджанский акционерный банк «Ковсербанк», который много лет назад был первым в Республике банком, использующим принципы исламского банкинга после долгого отсутствия в банковской деятельности страны (в 2010 году лицензия «Ковсербанка» была аннулирована на основании невыполнения требований к совокупному капиталу, нарушений банковского законодательства, отсутствия надежного и пруденциального управления). В апреле 2013 года на основании обращения акционеров Бакинский суд аннулировал резолюцию о банкротстве банка, и на основании этого 9 апреля Центральный банк Азербайджана восстановил лицензию банка.) собирается вновь работать в рамках принципов исламского банкинга. Банк объявил, что будет принимать вклады населения в форме инвестиций, тем самым вкладчики будут рассматриваться как инвесторы, либо как акционеры.

В свою очередь в Азербайджане продвигается и исламский лизинг. Лизинговая компания Joint Leasing в июне 2014-го года объявила о полном успехе программы предоставления услуг исламского лизинга, проводимой совместно с ОАО «Международный банк Азербайджана» (МБА). В настоящее время все ресурсы, выделенные для развития услуг исламского лизинга (4 млн. манатов или \$5 млн.), полностью освоены.

поступлений в бюджет.

Исламский банкинг в Азербайджане имеет перспективы и в других сферах экономической деятельности. Об этом говорил один из руководителей Дубайской торгово-промышленной палаты - структуры, занимающейся развитием делового климата и защитой бизнес-интересов ОАЭ на прошедшем в апреле 2014-го года в Баку круглом столе, посвященном развитию ритейла и франчайзинга, организованного в рамках визита в страну делегации Дубайской палаты. Следует отметить, что Дубай является одним из крупнейших мировых игроков в розничном бизнесе и вторым крупнейшим мировым центром ритейл-торговли. Дубай имеет большой опыт и наработки по развитию ритейла и франчайзинга и предлагает делиться им с азербайджанскими коллегами.

В последние годы, так называемый, халал-ритейл составляет примерно 10 процентов от общемирового объема розничных продаж. В 2012 году мусульмане потратили 224 миллиарда долларов на исламскую одежду и обувь, а по прогнозам, в следующие несколько лет эта цифра вырастет до 324 миллиардов долларов. Что касается косметики, объемы исламского ритейла в этой сфере составили в 2012 году 26 миллиардов долларов, и по прогнозам к 2018 году, рынок вырастет до 39 миллиардов.

Другой перспективной деятельностью в рамках исламского банкинга является сфера международного туризма – халиальный туризм. Учитывая популярность туризма (рекреационный, спортивный, оздоровительный, деловой, познавательный и т. д.), в том числе

В отеле «Эксельсиор Отель Баку» пройдет «Ночь Моды Баку 2014»

13 сентября 2014 года у открытого бассейна отеля «Эксельсиор Отель Баку» пройдет «Ночь Моды Баку 2014». В ходе показа моды будут продемонстрированы коллекции «Выходные наряды», «Pred-a-Porte» модельера Зумруд Мирзалиевой, коллекция «Осень-зима 2014» - Хокьюмы Гаджиевой, коллекция «Пляжная одежда» - Гунель Бейбутовой и «Круиз 2014» - украинского дизайнера Светланы Дмитриенко.

В перерывах между показами выступит эстрадная исполнительница Диана Гаджиева.

Для приобретения билетов следует позвонить в «Эксельсиор Отель Баку» по телефону 496 80 00. Стоимость билетов составляет 10, 20 и 30 манатов.

Отметим, что отель «Эксельсиор Отель Баку» функционирует с августа 2005 года. Гостиница «Эксельсиор Отель Баку» состоит из 1 «Imperial»-люкс, 2 «Royal»-люкс, 4 «Crown»-люкс, 45 «Heritage»-стандарт, 9 «Duke»-малых номеров, залов для конференций, бизнес-центров, ресторанов, оздоровительного центра «Auga» и пр.

«Экономьте больше» - новая кампания от «АтаБанк» и системы Лидер

ОАО «АтаБанк» совместно с системой денежных переводов «Лидер» проводит кампанию «Экономьте больше». Стартовавшая 20-го августа кампания продлится до 31-го декабря.

В рамках кампании в любом филиале «АтаБанк» возможно отправлять и получать денежные переводы между Россией и Азербай-

джаном заплатив всего 1% комиссии.

Дополнительно хотелось бы отметить, что в «АтаБанк» каждый клиент при отправке денег с одной из систем денежных переводов получает как бонус мобильные минуты.

Отметим что, услуги срочных денежных переводов доступны в каждом из 25 филиалов «АтаБанк».

Банк сотрудничает с такими системами как, Western Union, Contact, Sigue, Blizko, PrivatMoney, Monex и Лидер.

Для получения подробной информации можно позвонить по номеру 136 или обратиться к официальной странице банка в социальной сети Facebook <https://www.facebook.com/atabank>.

Dünyəvi iqtisadiyyatlarda islam maliyyə sisteminin tətbiqinin mümkünlüyü barədə

(Əvvəlki qəzetimizin ötən saylarında)

Ticarətçilərin əgər biri 100 vahid pulu illik 7 faiz, digəri mənəəffətdə iştirak prinsipi ilə 100 vahid pulu illik kreditə götürürsə, onda ikinci ticarətçi məhsulunu aşağı qiymətə reallaşdırma biləcəkdir. Məsələn, birinci ticarətçi 107 qiyməti ilə mənfəət əldə edə bilər. Çünki o, ən azı məhsulunu 108 qiyməti ilə satmalıdır. Lakin ikinci ticarətçi məhsulunu 106 qiyməti ilə, hətta 101 qiyməti ilə də sata bilər.

Belə şəraitdə qazanc əldə etmək imkanı da olur. Lakin birinci ticarətçi var-yoxdan ya qismən, ya da tam çıxmaq təhlükəsində olur. Mənfəətdə iştirak prinsipi, ticarətçinin qazanc əldə etmək imkanını, faiz isə onun iqtisadi təhlükəsini artırır.

Sələmin və ya faizin tətbiqinin iqtisadi cəhətdən ziyanı ondan ibarətdir ki:

- tələb dairəsinin məhdudlaşdırılması;
- təklif stimullaşdırılması meylini zəiflədir;
- məcmu tələblə məcmu təklif arasındakı müvazinətin pozulmasını daımlaşdırır;
- istehsal xərclərinin aşağı salınması meylinin qarşısını alır;
- qiymətlərin yüksək səviyyədə saxlanılmasını əsaslandırır;
- əhalinin məşğulluq dairəsini azaldır;
- inflyasiya prosesini əbədiləşdirir;

- qıtlıq yaratmaqla xroniki böhranı və tənəzzülü əsaslandırır;

- adamlarda süstlüyü, ətaləti və mənavi düşkünlüyü formalaşdırır.

Ümumiyyətlə, sələmin, ribanın, münafiqinin və ya faizin əmələ gəlməsi adi pulun mənfəət gətirən pul çevrilməsi imkanlarının məhdudluğu ilə əlaqədardır.

İslam bank fəaliyyətində əsas götürülən mudaraba prinsipi üçün bu və ya digər işin görülməsi və ya layihənin hazırlanması üçün

(bir tərəfdən pul qoyulur, digər tərəfdən əmək) ideyanın, fəaliyyətin birləşməsi, ortaq bir işin və ya ticarətin aparılması mümkündür. Daha geniş mənada maliyyə kapitalı ilə sənaye kapitalının qovuşması ilə ortaq işin görülməsi nəzərə alınır. Bank və onun partnyoru müştərəkləşmə yolu ilə hər hansı layihəni, mənfəət və ziyanın bölgüsünü əvvəlcədən gəldikləri sövdələşməyə uyğun olaraq həyata keçirirlər.

Mudaraba ortaqlığı zamanı pul qoyan tərəfə «rəbbultab», əməyini, ideyasını, fəaliyyətini qoyan tərəfə isə «mudarib» və ya «amil» deyilir. Bəzən ərəb ölkələrində, xüsusən Hicaz vilayətində mudaraba əvəzinə «kirad» və ya «mukarada» ifadəsi daha çox işlədilir.

Mudaraba, əmanət – iş adamı – müdarib kimi görünür.

Mudaraba islam bank işində ən çox tətbiq edilən prinsiptir. İslam bank işinin ikinci mühüm prinsipi, qeyd olunduğu kimi, müşərəkdir. Müşərəke iki tərəfin ortaqlığa girməsi deməkdir. Yəni, ortaqlıq prinsipi sөykəncən bank fəaliyyəti həm pul sahibi, həm də təşəbbüskar iş adamı kimi görünür. Yəqincin maliyyə qurumunun iştirakı ilə sərmayələrin həcmnin eyni və fərqli həcmi ilə ortaqlığı əks etdirən «şir-

kətə inanan»lar yaradılır. Bundan əlavə, müşərəke prinsipində hər hansı layihənin həyata keçirilməsində partnyorla bankın əməkdaşlığına girməsi nəzərdə tutulur. Hər iki tərəf payçı kimi iştirak edir. Lakin belə şəraitdə partnyor bankın malını tədricən satın almaq imkanına malik olur. Mənfəətdən pay qoyulmuş sərmayəyə görə deyil, ümumi faydaya görə bağlanmış sazişə əsasən götürülür. Murabaha prinsipində klassik islam hüquqi anlayışdır. O, əsasən satın alınan bir şeyin üzərinə iş görməyi əlavə etməklə, bir başqasına satılmasını ifadə edir. Murabaha satın qəddini icra edərək, iş əlavə olunmaqla satışı əks etdirir. Komissiyon qaydası ilə alınan mallar sərmayəsinə və

ondan aşağı qiymətə də satıla bilər ki, bu da alınan malın nə qədər iş əlavə etmək mümkünəliyünün müəyyən oluna biləcəyi şəraitdə baş verir. Banka bu və ya digər malın alınmasını sifariş edən partnyor həmin mali bank vasitəsilə alır. Həmin mali alan partnyor onu reallaşdırma biləcəyindən, bank onu geri satın alır, müəyyən bir iş əlavə etməklə onu təkrar satır. İslam bank sisteminə əməliyyatların aparılması zamanı yalnız verilən borclara görə çox aşağı

saitlər əlavə sahələrə tətbiq olunmalıdır ki, onlar gəlir forması kimi faizlə cəlb olunan sahələr olmasın. İslam bank işi müsəlmanların iqtisadi fəaliyyətini aktivləşdirən sahə, onların bir sıra ehtiyaclarının ödənilməsi mənbəəyi kimi fəaliyyət göstərir.

Banklar islam maliyyə sisteminə təkə pul sahibi qismində deyil, həm də ticarətçi tərəfə kimi çıxış edirlər. Buna Salam deyilir. Burada pulun əvvəlcədən ödənilməsi nəzərə alınaraq Bankın Vasitəçiliyi əsas götürülür. Beh formasına üstünlük verilir. Bundan əlavə, İslam İnkişaf Bank sisteminə sukukdan da istifadə edilir. Sukuk qiymətli kağızların buraxılması ilə həyata keçirilən bank fəaliyyətidir.

Bir cəhəti xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, dünyəvi bank sistemi ilə islam bank sisteminin fərqli cəhəti faizin tətbiq olunmamasından ibarətdir. Təkcə bir cəhəti qeyd etmək lazımdır ki, faizi ticarət, mübadilə, alqı-satqı, müxtəlif bərtərəməliyyətləri şəraitində qiymətin səviyyəsinin yüksəldici amili hesab etmək olar. Belə ki, məhsulların qiymətləndirilməsi, təkcə kəmiyyət, fayda və xərc amili ilə deyil, həmçinin pulun hansı faiz səviyyəsində götürülməsi də əsas rol oynayır. Çünki faiz dərəcəsi iqtisadiyyatın inkişafı, bütün iqtisadi subyektlərin fəallığına təsir göstərməklə, xərc amilinin artımına səbəb olur. Ona görə də hesab etmək olar ki, pulu görə faiz dərəcəsinin mövcudluğu şəraitində əmtəə və xidmətlərin qiymətlərində daima artım istiqamətində meyl müşahidə olunacaqdır.

İslam maliyyə münasibətlərinin təmin olunması bilavasitə islam iqtisadiyyatının məqsədlərindən irəli gəlir. Bu məqsədlərə aiddir:

- cəmiyyəti özlərinin rifah halını yaxşılaşdırılması;
- səmərəli-faydalı fəaliyyətin təmin olunması;
- mövcud iqtisadi potensialdan istifadə olunması üçün bərabər imkanların yaradılması;

Məmməd Həsən MEYBULLAYEV, Azərbaycan Dövlət İqtisadi Universitetinin «İqtisadi nəzəriyyə-2» kafedrasının müdiri, professor

- yoxsulluğun ardıcıl azaldılması;
 - əldə olunan sərvət və nemətlərdən könüllü pay verilməsi.
- İslam maliyyə sisteminin yaradılması bilavasitə müəyyən qanunauyğunluqlara söykənir:
- hər şəraitdə iqtisadi fəaliyyət və siyasətin sosial istiqamətin qorunmasına əsaslanma;
 - milli iqtisadiyyatın xarici asılılığının məhdudlaşdırılması;
 - maliyyələşmənin investisiya xarakterli olması.

İslam maliyyə sisteminin dünyəvi ölkələrdə yaradılması, istər-istəməz həmin ölkənin milli iqtisadiyyatının xüsusiyyətlərini, iqtisadi potensialdan istifadə etmək imkan və şərtlərini nəzərə almağı tələb edir. Bu baxımdan Azərbaycanda islam maliyyə-sisteminin qurulması üçün real imkanlar mövcuddur. Əvvəla, ölkəmiz 2000-ci ildən İİB-nin nəzəmə kapitalında 2,5 islam dinarı ilə iştirak edir (islam dinarı şərti maliyyə vahidi kimi 1,53 ABŞ dollarına bərabərdir).

İslam maliyyə sisteminin yaradılmasının mümkünlüyü ilk növbədə ölkədə yeridilən iqtisadi siyasətin məzmunu ilə əlaqədardır. Azərbaycanda hal-hazırda yeridilən iqtisadi siyasət insanların rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəldilmişdir ki, bu da islam maliyyə sisteminin müəyyən elementlərinin iqtisadi fəaliyyət sferasına daxil edilməsinə imkan verir.

4,5 milyon mənfəət

«Amrahbank» ASC 2014-cü ilin 8 ayını 4,5 milyon manat mənfəətlə başa vurdu. Bankın yaydığı məlumata görə, 2014-cü ilin 8 ayının nəticələrinə görə, «Amrahbank» ASC-nin mənfəəti ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,8% artaraq 4,5 milyon manat təşkil etmişdir.

1993-cü ildə təsis edilmiş Amrahbank Azərbaycanın ilk və aparıcı banklarından biridir. Bəhreyn Krallığında fəaliyyət göstərən Beynəlxalq İnvestisiya Bankı 2008-ci ildən «Amrahbank»-in strateji səhmdarındır.

Şüşə fasadları və fibrobeton zavodları tikiləcək

«Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası» ASC «Sənaye ili» çərçivəsində yeni istehsalat obyektlərinin inşasını həyata keçirməyi planlaşdırır.

Korporasiya yaxın zamanlarda «Sənaye ili» çərçivəsində fibrobeton, metal-konstruksiya məhsulları, həmçinin şüşə fasadların yüksək texnologiyalarla istehsalı məqsədilə inşasını həyata keçirəcək.

Bakı Fond Birjasında opsiyonların ticarəti təşkil olunacaq

PAŞA Bankın kapital bazarlarında fəaliyyət göstərən qolu olan PAŞA Kapital şirkəti yeni ticarətinə başladığı opsiyon məhsulunun Bakı Fond Birjasında da ticarət olunmasını təmin edəcəkdir.

Bunu PAŞA Bank ASC-nin İnvestisiya Bankçılıq Departamentinin meneceri Fərid Əliyev bildirir.

1% komissiya ilə pul göndərin

«Daha çox qənaət edin» – «AtaBank»-in «Lider» sistemi ilə birgə yeni kampaniyası

«AtaBank» Lider təcili pul köçürmələri sistemi ilə birgə «Daha çox qənaət edin» adlı kampaniyasını keçirir. Avqust ayının 20-də start götürən kampaniya dekabr ayının 31-nə qədər davam edəcəkdir. Kampaniya çərçivəsində

«AtaBank»-in istənilən filial və ya şöbəsindən «Lider» təcili pul köçürmə sistemi vasitəsi ilə Azərbaycan və Rusiya arası pul vəsaiti göndərən müştəri 1% komissiya ödəyir.

Əlavə olaraq bildirmək istərdik ki, «AtaBank» istənilən pul köçürmə sistemi vasitəsi ilə əməliyyat aparandan hər bir müştəriyə də bonus olaraq mobil danı-

«Bu, son vaxtlar geniş şəkildə ticarətini etdiyimiz məhsuldu. Birja ilə birgə layihəmiz var və bu məhsulun Bakı Fond Birjasında da ticarət olunmasını təmin edəcəyik», - o deyib.

Fərid Əliyev qeyd edib ki, əgər investora hansısa qiymətli kağız almaq faiz olaraq cəlb edilsə, amma müəyyən səbəblərə görə risk götürmək istəmirsə, həmin investitorlar opsiyonlardan istifadə edə bilərlər: «Biz PAŞA Bank olaraq qiymətli kağızları əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş qiymətlərlə geri almağı öz öhdəliyimizə götürürük. Müddət çatdığı zaman investor qiymətli kağızları geri satmaq istəyərsə, əvvəlcədən təsdiq edilmiş qiymət ilə onu alır. Belə olan halda investor əvvəlcədən razılaşdırılmış qiyməti və gəlirliliyi bildiyi üçün, faktiki olaraq PAŞA Bankda əmanət yerləşdirməyə bərabər bir sərmayə yatırmış olur».

şiq dəqiqləri hədiyyə edir. Qeyd edək ki, pul köçürmə xidmətlərini «AtaBank»-in 25 filial və şöbəsində həyata keçirmək mümkündür. Bank Western Union, Contact, Sigue, Blizko, PrivatMoney, Monex və Lider sistemləri ilə beynəlxalq köçürmələrə həyata keçirir.

Mübadilə görüşü bütün dünyada dinlər və mədəniyyətlərə əməkdaşlığın genişlənməsinə töhfə verəcək

Sentyabrın 1-də Bakıda «Mədəniyyətlərə dialoq: mədəniyyət və din arasında qarşılıqlı əlaqə» mövzusunda 2014-cü il mədəniyyətlərə dialoqun dini ölçüsü üzrə Avropa Şurasının mübadilə görüşü işə başlayıb.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (DQDK), Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatlığı ilə keçirilən tədbiri Azərbaycanın Avropa Şurası yanındakı daimi nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Emin Eyyubov açaraq onun məhsuldar keçəcəyinə əminliyini bildirdi.

Millətlərə, multikulturalizmə və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri Kamal Abdullayev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tədbiri iştirakçılara müraciətini oxuyub.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı mübadilə görüşünün bütün dünyada dinlər və mədəniyyətlərə əməkdaşlığın genişlənməsinə töhfə verəcəyini deyib. Dövlət Komitəsinin sədri bildirdi ki, Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən

sonra ölkəmizdə dinlər və etnik qruplar arasında münasibətlər ulu öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik konsepsiyasına uyğun olaraq daha da möhkəmlənib, bu sahə dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilib. Ümmətimili lider Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev hazırda ölkədə dini etiqad azadlığının və multimedoni harmoniyanın təminatçısı və himayəçisidir. Avropa Şurası baş katibinin müavini Qabriella Battaini Draçoni Bakıda mədəniyyətlərə dialoqun dini ölçüsü üzrə mübadilə görüşünün təşkilinə görə Azərbaycan hökumətinə təşəkkürünü bildirib. Hazırda mədəniyyətlərə dialoqun dini ölçüsü üzrə Avropa Şurasının 7-ci mübadilə görüşünün keçirildiyini deyan baş katibin müavini ötən müddətdə görülən işlərdən geniş söhbət açdı. Bildirib ki, Avropa Şurası din və dini-mədəni müxtəliflik arasında qarşılıqlı münasibətlərə daha sıx məşğul olmağa başlayıb.

Sonra görüş «Mədəni cəhətdən rəngarəng cəmiyyət-

lərdə dini və qeyri-dini təşkilatların tolerantlığı: sosial kapital» və «Dini və qeyri-dini təşkilatların diskriminasiya, dözümsüzlük və zorakılığın bütün növləri ilə mübarizəyə töhfəsi» mövzularındakı panel iclaslarla davam etdi.

Mübadilə görüşü sentyabrın 2-də işini davam etdirib. Mübadilə görüşünün üçüncü - sonuncu panel iclası «Dini xarakterli mədəni irsin mədəniyyətlərə dialoq və Avropa Şurasının dəstəklədiyi universall dəyərlərə töhfəsi» mövzusunda olub.

Sonda Avropa Şurasının demokratik vətəndaşlıq və iştirak departamentinin direktoru Jan-Kristof Basın «Mübadilə görüşünün mədəniyyətlərə dialoq və dinlərarası dialoq töhfəsi: perspektivlər» mövzusunda yekun məruzəsi dinlənildi.

Bununla da «Mədəniyyətlərə dialoq: mədəniyyət və din arasında qarşılıqlı əlaqə» mövzusunda 2014-cü il mədəniyyətlərə dialoqun dini ölçüsü üzrə Avropa Şurasının mübadilə görüşü başa çatdı.

PAŞA Bank və British Council jurnalistlər üçün növbəti təlim proqramı elan ediblər

Ölkənin ən böyük banklarından biri olan PAŞA Bank və British Council Böyük Britaniyanın Thomson Foundation təşkilatının dəstəyi ilə məmnuniyyətə jurnalistlərin peşəkar inkişafı üçün nəzərdə tutulmuş növbəti xüsusi təlim proqramını elan ediblər.

Layihənin məqsədi xüsusi hazırlanmış

müfəssəl təlim proqramı vasitəsilə milli mətbuata (TV, çap və e-mətbuat) peşəkar bilik və səriştənin artırılmasında kömək etməkdir.

2014-cü ilin noyabr ayından başlayaraq keçiriləcək təlimlərdə iştirak etmək üçün 10 iştirakçı seçiləcəkdir. Təlimlər zamanı ən fəal və tam davamiyyəti olan

iştirakçılar Böyük Britaniyada Thomson Foundation təşkilatı tərəfindən təşkil edilmiş təlim proqramında iştirak edəcəklər. Layihə çərçivəsində iştirakçılara biznes-jurnalistika təlimi ilə yanaşı, ayırlıqda ingilis dili kursları da keçiriləcəkdir.

Müraciət üçün son tarix 27 sentyabr 2014-cü ildir.

Dünya inciləri

Strozzi sarayı

Sizi dünya inciləri ilə tanış etməkdə davam edirik.

Palazzo Strozzi Florensiya şəhərinin İntibah dövrünə aid saraylarından biridir. Tikili İtalyan bankiri və Florensiya şəhərinin ziyalı ailəsinin üzvü olan

Filippo Strozzi'nin sifarişləri ilə 1489-1539-cu illərdə Culyano da Sanqallonun layihəsi əsasında tikilmişdir.

Filippo Strozzi tikintinin məhz 6 avqust 1492-ci ildə başlanmasını təkid etmiş, bu günün onun üçün uğurlu olaçağına görə bu tarixi seçmişdir. Sarayın hansı tikili tipində tikilməsinə isə Strozzi ailəsinin memarı Benedetto da Mayano qərar vermişdir. Belə ki, o, Medici sarayını, yəni Palazzo Medici-Rikkardini əsas götürərək, Strozzi sarayını da ona bənzətməyə çalışmışdır. Filippo Strozzi çoxsaylı istəklərinə baxmayaraq,

sarayın tikintisinin bitməsindən çox öncə vəfat edir. Ölümlündən sonra oğlu Piero isə Fransadakı xalasıqızı Yekaterina Medici'nin sarayına getmək istəyi ilə Florensiyanı tərk edir.

Strozzi sarayı da Medici sarayı kimi qabarıq daşla bəzədilmişdir. Memarların fikrincə, Strozzi sarayının qabarıq daşları harmonik proporsiyaları ilə daha sivil memarlıq abidəsi təsəvvürü yaradır. Medici sarayından fərqli olaraq, Strozzi sarayı küncdə deyil, sarayın iki tərəfi və dörd yanı da küncərlə əhatələnir. Sarayın adı ilə bağlı olaraq burada Strozzi meydanı da yerləşir. Meydan İntibah dövrünün

sonunadək qida məhsullarının satışı prinsipiylə istifadə olunsada, bundan qalan çirk və izlər Strozziyə heç əl vermirdi. Meydanın küncündə 1762-ci ilə aid memorial lövhənin üstündəki yazı burada qarpız, meyvə, qara metal alış-verişinin qadağan olunduğunu bildirirdi. Əks halda qanun pozuntusu edənlər ağır pul cəriməsi ödəmək məcburiyyətində idi.

Sarayın tikintisi 1504-cü ildə Simonne del Pallayolo tərəfindən yarımçıq qoyulur. Yerində yətməyən işi – tikilinin küncündəki dekorativ işləri, daha daqiq desək, işıq lampaları və digər işləri misgər Kaparra davam etdirir.

1937-ci ilədək saray Strozzi ailəsinə xidmət edir. Tikilinin yeni həyatı burada yerləşdirilən Milli Təhlükəsizlik İnstitutundan sonra başlayır. Yalnız 1999-cu ildə İtaliya dövlətinə verilən institutun yerində bu gün Strozzi sarayı fondu və Humanitar Elmlər İnstitutu yerləşir. Burada, eyni zamanda, 1940-cı ildə sarayı "zəbt" etmiş Gabinetto G.P. Viesses kitabxanası və İntibah dövrü tədqiqat institutu da yerləşir. Bu gün saray bir çox beynəlxalq ekspozisiyaların, illik antik sərğilərin, moda sərğilərinin və təsviri incəsənətlə bağlı məclislərin keçirildiyi yerlərdən biridir.

Gülər ƏZİZOVA

Amerika xəbərləri

Qutenberq Universitetinin əməkdaşı Marderson birja oyunçularına psixologiya tətbiq etmişdir. Onun nəticəsi belədir: Bu oyunun ən populyar strategiyası – sürü instinktinin arxasınca getmək, yəni digərlərinin satdığı şeyləri satmaq və digərlərinin alacağı şeyləri almaq lazımdır. Böhran zamanı azlığın (yəni, çoxluğa nisbətən başqa cür hərəkət edən treydlərin) nöqtə-nöqtə sadəcə hesaba alınır. Lakin bu strategiya çox zaman düzgün olmayan qərarların qəbul edilməsinə gətirib çıxarır. Xüsusilə, ona görə ki, böhranlar bəzən mötəbər olmayan informasiya səbəbindən yaranır.

Bununla belə, maliyyə bazarlarında çaxnaşmanın hesablanması ilə xırda investorlar yox, ən azı nəzəri cəhətdən sakitlik və sağlam düşüncəni saxlamalı olan peşəkar birjaçılar məşğul olmalıdırlar ki, onlar da özlərini çox düşüncəsiz aparırlar.

Ohayo ştatının Universiteti nəzdində biznes məktəbinin əməkdaşı Deon Striklend və Virjiniya Universitetindən olan Patrix Denis bu nəticəyə gəlmişlər. Onların fikrincə, səhmlərin fəlakətli enişində və yüksəlişində investisiya fondlarının menecerlərinin günahlandırılmaq lazımdır. Məlum olduğu kimi, çaxnaşma zamanı treydlərin bu kateqoriyası kütlənin arxasınca getməyə meyilli olur: bazarda tənzimlənmiş zaman onlar qiymətli kağızların böyük bir raketindən tezliklə xilas olmağa üstünlük verirlər; artım baş verən zaman onlar fəal alqıya başlayırlar.

Deməli, bu qəbildən olan birjaçılara iri məğləgdə pullarla və böyük miqdarda səzm paketləri ilə əməliyyat aparmaqda maliyyə analitikləri və marketoloqlar xidmət edir və vəziyyətin «yürəlanmasına» təsir göstərmək əvəzinə, reaktiv sürətdə fəaliyyət göstərirlər. Onlardan fərqli olaraq, şəxsi aktivlərlə risk edən xırda investorlar daha çox ehtiyatlıdırlar və öz hərəkətləri ilə vəziyyətin normalaşdırılmasına təsir göstərirlər.

Kütlə qanunu investorların risk dərəcəsinə də təsir göstərir: Birjada işlər nə qədər pisdirsə, onlar bir o qədər az aktivdirlər. Onun əksi də doğrudur: səhmlərin məzənnəsi nə qədər sürətlə artarsa, birjaya gələn investorların sayı bir o qədər artır və onlar daha çox məbləgdə əmə-

Lemminglər qanunu

liyyat aparmağa meyilli olurlar. Misuri Universitetində işləyən iqtisadçı Rui Yao bu qənaətə gəlmişdir.

Yao xəbərdarlıq edir ki, bu cür oxşar praktika son nəticədə qeyri-səmərəli investisiyalara və maliyyə itkilərinə gətirib çıxarır ki, bunlardan asanlıqla xilas olmaq olardı. Məsələn burasındadır ki, bu həyəcəndə investorlar çox zaman yüksəldilmiş qiymətlərlə səhmləri alırlar (birja indeksləri yuxarı olan zaman) və onları aşağı qiymətlərlə satırlar (bazarda indekslər enən zaman).

Əhvali-ruhiyyə qanunu

«Qorxu, tamahkarlıq və çaxnaşma: fond bazarının psixologiyası» kitabının müəllifi Devid Koen göstərir ki, başlıca bazar mexanizmləri məntiqə yox, qorxu və tamahkarlıq kimi emosionalara əsaslanan sadə insanı hissələrdir. Bu hissələrin təsiri altında maliyyə oyunçuların ağıllı və daqiq fəaliyyət göstərmək iqtidarında deyillər, onların düşüncəsi yalnız birja «sükutu» zamanı təzahür olunur – qabaqcadan xəbər verilməmiş treydləri yolundan çıxarır və məntiqi cəhətdən izah olunmaz hərəkətlərə sövq edir.

Maliyyə bazarında fəaliyyət göstərən investorlar ağıllı yox, emosionaldır. London Universitetinin kollecinəndən olan Devid Taker bu nəticəyə gəlmişdir.

Onun nəzəriyyəsinin mahiyyəti belədir: birja müzaidələri (torq) həmişə həm mötəbər informasiyaya, həm də müəyyən fəziyyətlərə əsaslanır, xüsusilə bu kommersiya potensialı aydın olmayan yeni texnologiyalara aiddir. Bir çox investorlar şəxsi səbəblərə görə tamamilə adekvat olmayaraq, və ya digər təsəvvürləri qəbul edə bilərlər, nəticədə yüksəliş və ya əksinə, qeyri-adi sferada işləyən və ya qeyri-ənənəvi məhsullar təklif edən şirkətlərin səhmlərində eniş başlanır. Beləliklə, Takerin fikrincə, ayrı-ayrı oyunçuların fantaziyaları birja həyəcanlarının başlanmasına gətirib çıxarır.

Bazarların vəziyyətinə müzaidə yerində hava da təsir göstərmə bilər. Ohayo ştatının Universitetindən olan Devid Hirsleyfer dünyanın ən iri 26 birjasında müzaidələrin rəqəmlərini təhlil etmiş və onları meteoroloqların məlumatları ilə müqayisə etmişdir. Nəticə belə olmuşdur: aydın günəşli gündə birja indekslərinin artması ehtimalı yüksəkdir, tutğun hava isə qiymətli kağızların məzənnələrinin azalması ilə assosiasiya olunur. Hirsleyfer bu paradoksu izah edən belə bir fəziyyə irəli sürür: bir çox məsələ brokerlərdən asılıdır – mülayim hava olan gündə onların yaxşı əhvali-ruhiyyəyə olması ehtimalı çoxdur.

BDU-nun dosenti
F.M. QARAYEV

SOFİYA HƏSƏN QIZI HAQVERDİYEVA

Azərbaycan iqtisad elminə ağır itki üz vemişdir. İqtisadi tarix ixtisası üzrə ölkəmizdə ilk elmlər doktoru, ömrünün 53 ilini AMEA İqtisadiyyat İnstitutunda elmi fəaliyyətə həsr etmiş, onlarla elmlər namizədi və elmlər doktoruna elmi rəhbər və opponentlik etmiş, böyük nüfuz və hörmət sahibi, xeyirxah və təvəzökar insan Sofiya Həsən qızı Haqverdiyeva uzun sürən ağır xəstəlikdən sonra 84 yaşında vəfat etmişdir.

Azərbaycan iqtisadçısı, i.e.d., prof. S.H. Haqverdiyeva 1964-cü ildə namizədlük, sonradan isə «Sovet Azərbaycanının neft məşinçiyasının inkişafı» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir. İqtisadi tarix, Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələrinə dair 100-dən artıq elmi əsərin müəllifidir. İqtisadi tarix üzrə respublikada iqtisad elmləri doktoru dərəcəsi almış ilk qadın olan S.H. Haqverdiyeva «Azərbaycan SSR neft məşinçiyasına sahəsinin inkişafı (1858-1980-ci illər)» problemini müstəqil tədqiq etmişdir. Bu elmi işdə ölkənin iqtisadi inkişaf qanunauyğunluqlarının zərurətindən doğan iri həcmli elmi problem həll olunmuş və tam mənada neft vətəni olan Azərbaycanda neft mədən məşinçiyasına sənayesinin yaranması, formalaşması və inkişafı prosesi açıqlanmışdır. Onun «Sovet Azərbaycanının neft məşinçiyasına sənayesinin inkişafı» adlı monoqrafiyasını və «Azərbaycan SSR neft-mədən məşinçiyasına sənayesinin əsas problemləri» və «Məşinçiyasına sənayesi ETT sürətləndirilməsinin əsasıdır» elmi işlərinin xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır. O, dörd iri kollektiv monoqrafiyanın – «Sosializmin əsaslarının yaradılması müddətində Sovet Azərbaycanının iqtisadiyyatı», «Böyük Vətən müharibəsi dövründə Sovet Azərbaycanının iqtisadiyyatı», «Azərbaycan iqtisadi tarixinin aktual problemləri», «Sosial-iqtisadi sistem dəyişməsi şəraitində Azərbaycanda bazar münasibətlərinin formalaşması» – həmmüəllifidir. S.H. Haqverdiyeva 1958-ci ildən ömrünün sonunadək Azərbaycan MEA-nın İqtisadiyyat İnstitutunda müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. O, məhsuldar elmi fəaliyyətinə, iqtisad elmində xidmətlərinə görə bir sıra fəxri fərmanlar və medallarla təltif olunmuşdur.

Sofiya xanımın xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Xaçmaz Rayon İcra başçısı Şəmsəddin Xanbabayevə bacısı
NARİLƏ XANIMIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin elmi işlər üzrə prorektoru, professor Bəyalı Ataşova qardaşı
FƏRMANIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə ADİU Magistratura Mərkəzinin direktoru, professor Qabil Manafova anası
XALİDƏ XANIMIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Hidayət Bəşirovun ailəsinə əzizləri
ARİF BƏŞİROVUN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Mərhəmət Bəşirova qardaşı
ARİFİN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Elxan Bəşirova əzizi
ARİF BƏŞİROVUN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Əziz Əzizov Mərhəmət Bəşirova qardaşı
ARİFİN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə iqtisad elmləri doktoru
SOFİYA HAQVERDİYEVANIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacızadə nəqliyyat naziri Ziya Məmmədova əzizi
GÜNAY ƏLƏSGƏROVANIN
vaxtsız və faciəli vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacızadə və professor Amil Məhərrəmov Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin elmi işlər üzrə prorektoru, professor Bəyalı Ataşova qardaşı
FƏRMANIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Professor Elşən Hacızadə ADİU Magistratura Mərkəzinin direktoru, professor Qabil Manafova anası
XALİDƏ XANIMIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacızadə «Mətanət A» şirkətinin prezidenti Elxan Bəşirova əzizi
ARİF BƏŞİROVUN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacızadə «Azərbaycan Dəmir yolları» Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti sədrinin birinci müavini Əlirza Süleymanova qardaşı
RAMİZİN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı və «İqtisadiyyat» qəzetinin kollektivi Xaçmaz Rayon İcra başçısı Şəmsəddin Xanbabayevə bacısı
NARİLƏ XANIMIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı və «İqtisadiyyat» qəzetinin kollektivi «Mətanət A» şirkətinin prezidenti Elxan Bəşirova əzizi
ARİF BƏŞİROVUN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı və «İqtisadiyyat» qəzetinin kollektivi ADİU Magistratura Mərkəzinin direktoru, professor Qabil Manafova anası
XALİDƏ XANIMIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

IDEAL DİZAYN
Daimi tərəfdaşınız

Ofis mebeli və layihələr

- Metal dolablar
- Metal stellaj sistemi
- Metal tumbalar
- Metal seyflər
- Metal masalar

Tel.: 012 480 37 55
E-mail: office@idealdizayn.az
www.idealdizayn.az

Təsisçi:
akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ
Baş redaktor: Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:
Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Müşfiq Atakışiyev, Mirdamət Sadiqov, Mehriban Alışanova, Xanhüseyn Kazımlı, Məhəş Əhmədov, Şahzadə Əliyev, Amil Məhərrəmov, Rüşfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Rauf Əliyev, Süleyman Qasımov, Cahangir Qocayev.

Kompyuter
mərkəzinin direktoru:
Oqtay ORUCLU
oktay_oruc@mail.ru

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 3
Redaksiya: 566-09-60
Ünvanı şöbə: 514-14-27 (fax)
Mühasibatlıq: 566-63-08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir.
«İQTİSADİYYAT» qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılım və səhifələnmə, «Zaman-Azər» MMC firmasının mətbəəsində çap edilmişdir.
Lisensiyası: 022201 İndeks: 0355 Tiraj: 3300